

משנת השבוע

פרשת כי תצא תשפ"ה
[שנה י"ד - גליון מ"ו]

דברות קודש
שיעור הלכה
ניצוצי הדף
מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דברות קודש
ליקוטי מגיד משנה
מצוה יומית
מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

הילולא דצדיקא
א געדאנק פון פרשה
מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

מרא"מ בספרי משנ"ה
מערכת המשנה
מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

תוכן הענינים

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה . ג

מצוה יומית..... ה

מראי מקומות ללימוד דף היומי ..... ז

ליקוטי מגיד משנה..... ח

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ..... יב

שיעורי הלכה..... כג

ניצוצי הדף..... כז

מערכת המשנה..... ל

הילולא דצדיקא..... לב

מגיד משנה לנוער..... לט

לימוד מצוה יומית

ערב שבת: י"ב אלול

מצוה רפא. תושב ושכיר לא יאכל בו

שבת קודש: י"ג אלול

מצוה רפב. ערל לא יאכל תרומה

פרשת כי תבוא

יום ראשון: י"ד אלול

מצוה רפג. חללה לא תאכל תרומה

יום שני: ט"ו אלול

מצוה רפד. שלא לאכול טבל

יום שלישי: ט"ז אלול

מצוה רפה. שלא להקדיש בעל מוס

יום רביעי: י"ז אלול

מצוה רפו. שיהיו הקרבנות תמימים

יום חמישי: י"ח אלול

מצוה רפז. לא להטיל מוס בקדשים

אונגוואר

יצא לאור ע"י

מכון משנה הלכות

1578 53rd St

Brooklyn, NY 11219

לשלוח תגובות והערות

בכל עניני הגליון בפאקס

718-851-2660

לקבל הקונטרס באי-מייל:

KHALUNGVAR@GMAIL.COM

קול אונגוואר

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

605.477.4427

♦ נא לשמור על קדושת הגליון

דברות קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

פרשת כי תצא שנת תשי"ז

וכן ד'יהיה', וחילוקי אותיות ד'הוה' הוא רה. והנה בחי' 'היה' כבר נגלה, וכן בחי' 'יהיה' יתגלה לעתיד. אך בחי' 'הוה' הוא מכוסה לעת עתה, שאינו נראה כל כך להמון עם מתוך פעולותיו שאינו מראה גבורותיו. ובזה מבאר הגמרא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ודו"ק.

ומה שנוגע לדידן נראה עכ"פ, דעד שלא ימחה שמו של עמלק לא יהיה הכסא שלם, ולאחר מחיית עמלק יהי' שמו שלם. וז"ש "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח", ואזי אחר שיתקיים מחיית עמלק אז "והיה כי תבוא אל הארץ", ר"ל דתיבת "והיה" הם אותיות הו"ה ב"ה וב"ש, וכוונתו שאז יתוספו אותיות וא"ו ה"א לשמו של הקב"ה מה שחסרו קודם מחיית עמלק.

א"י דהראשונים נחלקו בדינא דמחיית עמלק על מי מוטל החוב. דעת הרא"ה בחינוך (מצוה תכ"ה ותר"ג) דמצוה למחות זכר עמלק נהגת בכל מקום ובכל זמן, ומי שבא לידו אחד מהם ויכול להרגו מבלי שישתכן בדבר ולא להרגו ביטל עשה זו. והגהמ"י (פ"ה מהל' מלכים ה"ה) כתב דמצוה זו אינה נהגת עד ימות המשיח לאחר כיבוש הארץ, שנאמר "והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסיביך בארץ

"והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך וגו' תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה" (כה: יט-כו:א). ונראה ליישב סמיכות הפסוקים, דהנה בסוף פ' בשלח אמר "כי יד על כס ייה מלחמה לה' בעמלק מדר דר" (שמות יז:טז), ופי' ז"ל נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק, ובמחיית עמלק יתעלה ויתגדל שמו של הקב"ה.

ועיין רש"י (מדרש תהלים ט' ד', תנחומא פ' כי תצא, פסיקתא רבתי פ' זכור שם) ועד שלא נמחה זכר עמלק שמו של הקב"ה חסר ולא הוה אלא יו"ד ה"א, וחסר וא"ו ה"א. וזה שאמר דוד (תהלים קיח: ה) "מן המצר קראתי ייה", פי' כשהקריאה מן המיצר ובצער, אז קראתי השם ייה שאין הכסא שלם, "ענני במרחב", ר"ל שכשיענה הקב"ה, אז יתרחב השם ייה להו"ה ויהיה הכסא שלם.

ועיין תו"ט (סוכה פ"ד מ"ה) אריכות דברים במה שאמרו 'ליה ולך מזבח', ומה שהקשה על בעל כף נחת והרש"ל, ועיין תשב"ץ (ח"א סי' קע"ז) שנראה דלא כהתו"ט עי"ש. ובשיטת משה (פ' בשלח) מבאר דחילוקי אותיות השם הם ג' - היה הוה יהיה, וחילוקי אותיות ד'יהיה' הם ייה

כדעת הרא"ה. ולכן סמך "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה", ר"ל שמחיית עמלק שאמרתי יהיה לאחר שתבואו אל הארץ, ותלוי בזה מחיית עמלק, ואתי שפיר הסמיכות.

ובזה י"ל מה שאמרו בגמ' (כתובות קי:) כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלרה, וכל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלרה. ונראה כיון שהקדמנו לעיל כי יד על כס י' ה, שהשם אינו נשלם התם כשבועת הקב"ה שאין שמו שלם. וז"ש כל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלרה, דבחו"ל אין השם שלם וחסר חצי השם וא"ו ה"א מהשם [וכ"ש לפי השיטות שהבאתי במקו"א דסבירא דשם יו"ד ה"א לא הוה קודש] ודומה כמי שאין לו אלרה. אבל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלרה, שע"י שנתיישובו ישראל בארץ יבוא מחיית עמלק ויתגדל שמו של הקב"ה בוא"ו ה"א, שזה א"א רק לאחר ישיבת הארץ וכדעת הרא"ם והגמ"י, וק"ל וזה הטוב יכפר.

אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה" [אז] "תמחה את זכר עמלק", עי"ש.

והר"א ממין בספר יראים (מצוה רצ"ט) כתב וז"ל, כתיב בפ' כי תצא "והיה בהניח וגו'" ותניא (סנהדרין כ:) רבי יהודה אומר, ג' מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך - להכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה. איני יודע איזה מהן תחילה כשהוא אומר "כי יד על כס י"ה", הוי אומר להעמיד להם מלך תחילה, שאין כסא אלא מלך וכו'. למדנו מכאן שהמצוה למחות זכר עמלק על המלך מוטלת ולא על שאר אנשים. וכך פי' המקרא "כי יד על כס י"ה" - כשקיימת על כס ה', דהיינו מלכות, אז תתקיים מלחמה לה' בעמלק. ומדברי הרא"ם הללו והגמ"י צ"ע מה שכתב בישמח משה פ' תצא עי"ש, ובמקום אחר הארכתי.

ומעתה י"ל לפי דעת הרא"ם והגמ"י סמיכות הכתובים "והיה בהניח ה' אלקיך וגו' תמחה את זכר עמלק", שאז תתחייבו במחיית עמלק ולא עכשיו, ודלא

מצוה יומית

מצוה רפד. שלא לאכול טבל

ט"ו אלול תשפ"ה

קושיא האור שמח בדברי מהרשד"ם

באור שמח (הל' לולב פ"ח ה"ב) הביא תשובת מהרשד"ם (יו"ד סי' קצ"ב) באתרוג שחתכו לשם מצוה ליכא משום טבל לדעת הרמב"ם (הל' מעשר פ"ב ה"א), דמן התורה אינו חייב בתרומות ומעשרות אלא הגומר פירות לאכול לעצמו. והאור שמח תמה עליו מירושלמי (ערלה פ"א ה"א, הביאה הרמב"ם הל' מעשר שני פ"י ה"ז) דהנוטע למצוה חייב בערלה. מבואר דהנוטע למצוה הוה לאכילה, וממילא חייב בתרומה.

חילוק בין ערלה לתרומות ומעשרות

ולפענ"ד לאתר הסליחה מכבוד גאון, לא קרב זה אל זה, דבדין תרומה סבירא ליה להרמב"ם דאינו מחוייב עד שיגמור לאכול דוקא לעצמו, ולא לאחרים, והגומר לאכול לאחרים אינו חייב מן התורה. ולכן שפיר החותך למצוה ואינו לאכילה לעצמו פטור. אבל לענין ערלה העיקר שיהא נטיעה לאכילה, ואין נפקא מינה לעצמו או לאחרים, ודאי אתרוג צריך להיות ראוי לאכילה למי שהוא, ולכן שפיר חייב בערלה, לא כן בתרומות ומעשרות.

אתרוג טבל טמא

ומה שתמה עוד במה שכתב באור שמח (הל' לולב פ"ח ה"ט) דטעם פסול טבל באתרוג הוא משום דאית ליה לכהן חלק בו, והוה כאתרוג השותפין, וזה דוקא ביום ראשון, הא ביום שני כשר אתרוג השאול, ואף אם הוא טבל טמא, הא בידו להפריש

ממנו עליו, דהוי אתרוג חסר וכשר בשאר הימים. ותמה כבוד תורתו, אמאי לא פסל אתרוג של טבל משום דאינו ראוי לאכילה, ועל כרחך משום דיכול להפריש מקרי ראוי לאכילה. ומעתה במקום שאי אפשר להפריש, כגון שהאתרוג אין לו אלא כשיעור, ואם יטול ממנו יחסר שיעורו, אז יהיה פסול מטעם שאינו ראוי לאכילה, עכ"ל.

מחלוקת רש"י ותוס' בגדר איסור טבל

למודעי אני בא, הנה בחידושי סוגיות (סוכה לה.) הארכתי בזה בס"ד, לבאר דין טבל מה איסורו. והבאתי בזה מחלוקת רש"י ותוס' (יבמות פו.). דעת רש"י (ד"ה מה תרומה) דאיסור טבל אינו איסור מצד עצמו, אלא משום דפתח [פ"י נתערב] ביה תרומה. והקשו עליו התוס' (ד"ה מה תרומה) דאם כן כהן יהא מותר באכילת טבל, כיון דתרומה מותרת להם, ועל כרחך סבירא ליה דטבל איסור בפני עצמו הוא.

דעת התוס' בכמה מקומות כרש"י

ומיהו התוס' (קידושין לח. ד"ה והוא הדין, סוכה לה. ד"ה אתיא, פסחים לח. ד"ה אתיא) נראה לכאורה דסבירא ליה נמי דאיסור טבל הוא משום דפתח ביה תרומה, שהרי כתבו בכל אלו המקומות, איסורו דטבל משום שותפות של כהן בו, וכדעת רש"י. ואי נימא דטבל איסור בפני עצמו הוא, אם כן מאי נפקא מינה אי יש בו שותפות כהן, הא כבר נפסל משום דאינו ראוי לאכילה מצד עצמו (ראה להלן).

בפועל, כעין הא דאמרו בית הלל (סוכה פ"ג מ"ה) דיוצאים באתרוג של דמאי, מיגו דאי בעי מפיקר נכסיו, באופן דמצד איסור אכילה שפיר מקרי 'לכם'.

נפ"מ בין דברי האור שמח להכפות תמרים

מבואר מדברי הכפות תמרים דסבירא ליה דמכח מיגו, קריאת תרומה אפשר שיקרא שם לתרומה ותשאר בגו האתרוג, ואם כן לא יהיה אתרוג חסר, וגם יהיה ראוי לאכילה, וכשר לצאת בו. ולא צריך לתירוץ האור שמח דהוי אתרוג חסר. ולהאור שמח דהוי חסר, על כרחך בשאר ימים מיירי, ובשאר ימים ליכא שיעורא. וממילא מיושבת קושית כבוד גאוונו, ממה נפשך אי ביום ראשון מיירי, לאור שמח באמת אינו כשר, ולכפות תמרים אינו חסר, ואי ביום שני לאור שמח כשר דלא בעינן שיעור, ולכפות תמרים כל שכן דכשר.

שוב הסתירה בדברי התוס'

ולפי מה שכתבתי אפשר ליישב נמי סתירת דברי התוס' שהבאתי לעיל, דיש לומר דודאי סבירא ליה להתוס' דטבל איסור בפני עצמו, אלא מה שכתבו באתרוג דאין האיסור אלא משום תרומה שבו, כוונתם שאם קראו שם לתרומה ונשאר בגו האתרוג וכהאי גוונא, כבר נתקן הטבל שבו, ואין האיסור אלא משום תרומה שבו.

להלכה

ומעתה לנידון שאילתן, דשאינא מקמיה דכ"ג, בענין אתרוג של טבל, נראה דהדבר תלוי בפלוגתא דרבוותא, ולכתחילה ודאי דאין ליטול אתרוג של טבל עד שלא הפריש. אבל בדיעבד שאין לו אתרוג אחר, לפענ"ד יכול ליטול ולצאת בו, דכדאי הם הרמב"ן לסמוך עליהם בשעת הדחק, ומכל מקום לא יברך עליו. ובאתרוג שלקטו לשם

אתרוג טבל של כהן

ולפירוש התוס' סוכה דפסול טבל הוא משום שותפות כהן, אם כן באתרוג של טבל של כהן, דהתרומה שמפריש הוא לעצמו, כהאי גוונא לכאורה יוצא בו, כיון דנקרא לכם. והנה הר"ן (סוכה לד:) הביא בשם הרמב"ן דאתרוג של טבל כשר, משום דבידו להפריש. והר"ן חולק. וצריך לומר דדוקא באתרוג של ישראל חולק הר"ן, אבל באתרוג של כהן לא, דהרי הר"ן כתב גם כן הטעם של שותפות כהן כמו תוס'. אלא בדמקום אחר כתבתי דהר"ן חולק על התוס' גם כן, וס"ל דטבל הוה איסור חפצא, וכן משמע בסוף דבריו בסוכה שם.

ויותר מבואר כן בדבריו (נדרים פד: ד"ה קסבר), שכתב שם דאיסור תרומה מטיל איסור על כל הכרי, ונעשה הכל איסור ע"ש. ואם כן לשיטתיה אזיל גם כאן. מכל מקום לדעת התוס' יש לומר דיוצא באתרוג של טבל, וכן ראיתי שכתב להדיא בשער המלך (הל' לולב פ"ח ה"ב) בשם מהר"ם בן חביב באתרוג של טבל שהוא של כהן, ע"ש.

אתרוג טבל מקרי 'לכם'

ובכפות תמרים (שם סוכה ד"ה של דמאי) הקשה לאחר שהביא מחלוקת הרמב"ן והר"ן, תמה האיך כתב הרמב"ן דאתרוג של טבל כשר לעולם, היה לו לומר דהיכי דליכא אלא אתרוג אחד אינו יוצא בו. ותו הקשה דמשמע דאין פקפוק באתרוג של טבל אלא משום דיש לו חלק לכהן, והלוא אסור באכילה, וכיון דלית ביה היתר אכילה לא קרינן ביה 'לכם'. ותיירץ דיש לומר דסבירא ליה דמיגו דיכול לקרות שם ולהפריש תרומה, לומר דקובע התרומה בראשו של אתרוג, אינו מעכב דיפריש

לקטו למצוה מודה הרמב"ם למהרשד"ם
דלא יחלוק על עצמו, דכתב דאינו חייב מן
התורה אם לא לקטו לאכילה, ושפיר יכול
גם לברך, כן נראה לפענ"ד.
(שו"ת חי"ח סי' שס"ד)

מצוה, או באתרוג של ישראל אפילו טבל
ובמכירי כהונה וכנ"ל, אפשר דגם יברך
עליו. ואף דהרמב"ם כתב סתם אתרוג של
טבל פסול, יש לומר דכוונתו שלקטו
לאכילה ונתחייב במעשר מדאורייתא, אבל

מראי מקומות

בשו"ת משנה הלכות השייכים ללימוד דף היומי

מס' הוריות	חלק - סימן
ד:	או זקן שלא ראוי לבנים..... ד-קנו
ה.	רש"י ד"ה או זקן..... יב-תסה
י.	רש"י ד"ה בה..... ד-א
י:	נתן דעתו להושיבם בראש..... יח-רנג
	רש"י ד"ה נתן..... יח-רנג
	זה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו במ..... יט-שדמ
	גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה..... יז-צ

ליקוטי מגיד משנה

פרשת כי תצא

ראיה שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר

"כי תצא למלחמה על אויבך" (כא:י). פרש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר. ונראה דדייק כן, לפי שלא כתיב 'כי יבוא אויבך להלחם עליך', דאז הוי הדין (סנהדרין עב.) הבא להרגך השכם להרגו, אלא כתיב 'כי תצא למלחמה', שאתה תצא למלחמה לפי שהוא אויבך, וזה מלחמת הרשות, דאם היית זוכה היה האויב נכנע לפניך.

וכמו שמצינו בחזקיהו המלך (שם צד:) שבא סנחריב לכבוש את ירושלים, ובלילה יצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף, וישכימו בבקר והנה כולם פגרים מתים. ובזכות התורה^א לא היה צריך לצאת וללחום, אלא מלאכי מעלה לחמו עבורם. וכמו שאיתא שם שהיה זה מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובתי מדרשות, שחזקיהו נעץ חרב על פתח בית המדרש, ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. בדקו מדן ועד באר שבע, ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטיפרס, ולא מצאו תינוק ותינוקות איש ואשה שלא היו בקיין בהלכות טומאה וטהרה.

במלחמת מצוה נלחמים מן השמים

וזהו שאמר 'כי תצא למלחמה' - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, דבמלחמת מצוה מן השמים ילחמו בעבורך ובמקומך, כדכתיב (שמות יד:) "ה' ילחם לכם ואתם תחישון".

במלחמת הרשות הכתוב מדבר

"כי תצא למלחמה על אויבך" (כא:י). פרש"י, במלחמת הרשות הכתוב מדבר. וצ"ב כי איך מותר להכניס עצמו בסכנת מלחמה במלחמת הרשות, ובשלמא מלחמת מצוה כך צונו הבורא אפילו על מנת שנמסור נפשינו, אבל במלחמת הרשות מי התיר לסכן נפשו.

לצורך פרנסה מותר לילך למלחמה

ונראה דהנה איתא בגמרא (ב"ק ס:) לגבי הד' אנשים מצורעים שהלכו למחנה ארם למצוא שם מזון, כי היה רעב בארץ ישראל, והלכו שם הגם שהיו יכולים להרגם, מבואר

^א ואולי המקום להסמיך כאן את דברי האגרא דכלה, וז"ל: "כי תצא למלחמה על אויבך", הוה ליה למימר כי 'תלך'. והנראה, דהתורה מרמזת, דמיד כשיצא האדם מאהלו אוהל תורה, מיד מעותד למלחמה מאויביו - הם המקטריגים והמנגדים, כי כל זמן שיושב באהל תורה בד' אמות של הלכה וקובע מקום לתורתו, אויביו נופלים תחתיו (עי' ברכות ז:).

דמותר להכניס עצמו בספק סכנה בשביל פרנסה. וכתוב (דברים כד:טו) "ואליו הוא נושא את נפשו", ודרשו חז"ל (ב"מ קיב:), ועיי"ש ברש"י ד"ה ואליו) מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה, לא על שכתו. ואיתא בגמרא (ברכות ג:) כיון שהגיע חצות לילה נכנסו חכמי ישראל לדוד המלך, ואמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה וכו', אמרו אין הקומץ משביע את הארי. אמר א"כ לכו ופשטו ידיכם בגדוד. מיד יועצין באחיתופל ושואלין לסנהדרין ובאורים ותומים ויוצאין. והנה זה נקרא 'מלחמת הרשות', שיוצאין להרחיב לבני ישראל, ובשביל פרנסה מותר ליכנס לסכנת מלחמה.

וזהו שאמר "כי תצא למלחמה על אויבך" להוסיף על הפרנסה, מותר לסכן עצמו, ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו", שלזה יצאת במלחמה.

אסור להתגרות בשטן

או יאמר כי תצא למלחמה, הכוונה למלחמת היצר, וכמו שאיתא בספרים הקדושים.^ב אלא דיש לדקדק לפי מה שאמרו חז"ל (קידושין פא.) פלימו היה רגיל לומר בכל יום: גירי בעיניה דשטן. ופעם בערב יום הכיפורים בא השטן אל פלימו בדמות עני, ודפק בפתחו. ופלימו נתן לו לחם בחוץ. אמר העני: יום כזה שכולם יושבים יחד ליד השלחן, ואני ישב לבד. הכניסו פלימו לביתו. גופו של העני היה מלא שחין, והוציא את הליחה לפני כולם, ונמאס בעיני המסובים. אמרו לו: שב כהוגן. אמר העני שיביאו לו כוס. הביאו לו, הוא התחיל להשתעל והכניס את הליחה. גערו בו, והוא נפל כמת. יצא קול שפלימו הרג אדם, ותיכף ברח והתחבא עצמו. התגלה אליו השטן, ושאלו מדוע קיללו כל פעם. אמר לו פלימו, אלא איך אני אומר לדחותך מעלי שלא תחטיאנו. אמר לו: תאמר רחמנא ליגער ביה בשטן. ועיי"ש עוד תנאים שהתגרו עם השטן. ומבואר דאסור להתגרות וללחום עם השטן שהוא היצה"ר, וא"כ איך אמרה תורה 'כי תצא למלחמה על אויבך', למלחמת היצר.

צדיק גמור מותר להתגרות בשטן

וי"ל דסמכה לה תורה סיום הפרשה שעברה (כא:ט) "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'". ואיתא בגמרא (ברכות ז:) אסור להתגרות ברשעים שהשעה משחקת להם, וצדיק גמור מותר להתגרות ברשע אפילו השעה משחקת לו. וזהו הכוונה 'כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך', דהיינו צדיק גמור, אז 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו, אפילו רשע שהשעה משחקת לו. (שנת תשנ"א)

^ב ראה זוהר חדש (כאן כד.) וז"ל: [בתרגום] כי תצא למלחמה על אויבך - זהו היצר הרע, שאנו צריכין לצאת לקראתו בדברי תורה, ואז ימסר בידו של האדם, כמו שנאמר "ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו", ועיי"ש. והרה"ק רבי שמואל משינאווא אמר (רמתיים צופים סי' א' אות נ"ה) בשם רבו הר"ר בונם מפרשיסחא: פעם אחת אמר לי, כי הרמז שמוזב בזה"ק בענין מלחמת היצר הוא הפשט האמיתי, ובשעה שהיה נוהג המלחמה היה זה רמז, אבל עכשיו שאין המלחמה נוהגת, נקרא זה פשט.

בן סורר ומורה נהרג על שם סופו

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" (כא:יח). איתא בגמרא (סנהדרין עב:) בן סורר ומורה נהרג על שם סופו נהרג - ימות זכאי ואל ימות חייב. ועיין רמב"ן שחקר, שהרי לא נתחייב מיתה עדיין.

לבן סורר ומורה יש דין רודף

ונראה לפי מה שכתב הרמב"ם (ספר המצוות ל"ת רצ"ג) בטעם שרודף ניתן להצילו אפילו בנפשו, והרי אפילו רוצח שהרג הנפש אין הורגין אותו עד שיביאוהו לב"ד. ותירץ דרודף ניתן להצילו בנפשו שלא יעבור עבירה גדולה כזו להרוג הנרדף, וימות זכאי. והכי נמי בן סורר ומורה, כיון שסופו לרדוף ולהרוג בני אדם, צוה הקב"ה למונעו מן העבירה שהוא בכלל דין רודף, שג"כ עדיין אינו חייב מיתה, אלא למונעו מן העבירה, וזה שאמרו ימות זכאי.

שילוח הקן מסוגל לבניית בית חדש

"כי תבנה בית חדש" (כב:ה). פרש"י, אם קיימת מצות שילוח הקן סופך לבנות בית חדש, ותקיים מצות מעקה, שמצוה גוררת מצוה. ויש לדייק למה דוקא מצוה זו נגררת אחר שילוח הקן.

הפסוק מיירי במי שאין לו בית

ונראה דכתיב להלן (כב:ו) "כי יקרא קן צפור לפניך וגו'". והנה האדם שיש לו בית, הוא יושב אהל ומקיים אשרי יושבי ביתך, ואינו להוט אחר קן צפור. אבל מי שאין לו בית, והוא עיף בדרך ואין לו מה לאכול, ויקרה קן צפור לפניו, והוא צריך לו ואין לו בית, ואעפ"כ מרחם על האם ומשלח אותה ולוקח הבנים ואוכל, וכיון שהניח לה הקן שהוא הבית שלה, והניחה עם קינה, לכן מדה כנגד מדה, יזכה לבנות בית חדש שיהיה לו גם כן מקום מנוחה, ולא יצטרך להיות בדרך.

מדרש פליאה

"גדילים תעשה לך" (כב:יב). איתא במדרש (הובא בישמח בראשית ד"ה ויעש) בשעה שאמר לו הקב"ה למשה 'גדילים תעשה לך', אמר לו משה להקב"ה, א"כ למה מיעטת את הירח. והוא פלא.

טעם שמוציאין את הציצית בעת קידוש לבנה

ונראה לפע"ד, דהנה אנן קיי"ל (שו"ע או"ח סי' י"ט ס"א) ציצית חובת גברא הוא, ואינו נוהג אלא ביום ולא בלילה, וטלית של לילה פטורה מן הציצית, משמע דלילה לאו זמן ציצית הוא. והנה מנהג העולם להסתכל בציצית בשעת קידוש הלבנה (עי' כף החיים

להגר"ח פלאג"י סי' ל"ה אות כ"ז). ולכאורה צ"ע למה, ונראה לתת טעם טוב והגון לזה, דחז"ל (סנהדרין מב.) תיקנו לנו בברכה: 'ויהי אור הלבנה כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית וכמו שהיתה קודם מיעוטה'. ובדאי קודם מיעוטה שאור הלבנה היתה כאור החמה, אז בודאי היה זמן ציצית בזמן הלבנה ג"כ, אם כן כיון שהתפללנו בשעת קידוש לבנה, והיה אור הלבנה כאור החמה מיד מוציאין הציצית אל פני הלבנה להראות לה, שאז יהיו מחוייבין בציצית גם בלילה. וכמדומה לי ששמעתי זה הטעם או ראיתי באיזה מקום (ראה שיח זקנים ח"ה עמ' רצ"ב בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, וראה בית ישראל ח"ח סי' צ"ז ס"ז).

נמצא דלפי שנתמסרה הירח, לילה לאו זמן ציצית הוא. וזהו שאמרו בגמ' (מנחות מג.) 'וראיתם אותו' - פרט לכסות לילה. אתה אומר פרט לכסות לילה, או אינו אלא פרט לכסות סומא וכו', מה ראית לרבות כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים, ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים וכו', ע"ש.

בגלל מיעוט הירח פטור כסות לילה מציצית

ונראה דזה שאמר ליה למשה, בשעה שאמר לו הקב"ה 'גדילים תעשה לך', והיה משמע לו שתעשה גדילים על כל הבגדים בין כסות יום ובין כסות לילה, אמר א"כ למה מיעטת את הירח, דלולי מיעטת את הירח והיה אור הלבנה כאור החמה, אז היה אפשר לעשות גדילים, אבל עכשיו כסות לילה פטור.

ומי שילמוד במשנה הלכות
אי"ה אם יהי' לי זכות בעוה"ב
אשתדל להתפלל בעדו

מהקב"ה שו"ת מנח"ה מהר"ם

דברי אלקים חיים

מאת ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת כי תצא

שיעור חומש רש"י שנת תשע"ט

אין להם הזכות לחטוף את המצוה מיד מי שטרח עליה והוציא עליה מעות.

ועפ"ז אתי שפיר דלכן נקראת מצוה שאין בה חסרון כס' 'מצוה קלה', כי היא קלה להיחטף בידי הקליפות, אחרי שלא טרח עליה ולא נתן עליה ממון. וזהו הק"ו שפירש רש"י, אם מצוה קלה שאין בה חסרון כס', ויכולה להיחטף לרשות הקליפות, מ"מ אמרה על זה התורה 'למען ייטב לך והארכת ימים', ק"ו למתן שכרן של מצות חמורות, הנשארות בידינו, כיון שטרחנו עליהם ושילמנו עליהם מעות מרובים, בודאי נקבל על זה הרבה שכר.

טעם מצוות שילוח הקן

והנה הרמב"ן כתב כאן בשם הרמב"ם בספרו מורה נבוכים, שהמצוה של שילוח הקן והמצוה של "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" (ויקרא כב:כח) טעם של שניהם אחת היא, לבלתי היות לנו לב אכזרי ולא נרחם. ולכן הזהיר שלא ישחוט הבן בעיני האם, כי יש לבהמות דאגה גדולה בזה, ואין הפרש בין דאגת האדם לדאגת הבהמות על בניהם, כי אהבת האם וחיותה לבני בטנה איננו נמשך אחרי השכל והדיבור שיש רק להאדם, אלא זה נמשך מפעולת כח המחשבה, המצויה בבהמות כאשר היא מצויה באדם.

ומביא הרמב"ן, שהרמב"ם מביא על זה

יש לטרוח ולהוציא מעות עבור קיום מצוה

בפרשתן כתיב (כב:ו-ז) "כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים". ופירש"י, 'למען ייטב לך' - אם מצוה קלה שאין בה חסרון כס', אמרה תורה 'למען ייטב לך והארכת ימים', קל וחומר למתן שכרן של מצות חמורות. וכעין זה פירש"י במס' חולין (קמב). ד"ה שהיא כאיסור שמצות שילוח הקן רש"י אין בה חסרון כס' אלא דבר מועט.

ובע"ז א"י בגמ' (ע"ז ג.) שלעתיד לבוא יצוה השי"ת להאומות העולם לבנות להם סוכות, ויהיה חום גדול, ולכן יבעטו בסוכותיהם ולא ישבו שם. ואיתא שם, 'מצוה קלה יש לי וסוכה שמה', ומבארת הגמ' דקרי ליה 'מצוה קלה', משום דלית ביה חסרון כס'.

ונראה לבאר פנימיות הדבר עפ"מ שאיתא בוהר הק', שיש להשתדל שיטרח בכל מצוה ומצוה ויוציא עליה מעות, כי מצוה הנעשית בלא טירחא ולא משלמים עליה מעות, יש סכנה בדבר שהקליפות יחטפו הימנו את המצוה ורק כשמשלמים עבור המצוה וטורחים עליה, אז אין יכולים הקליפות לחטוף, אחרי שהם לא שילמו עליה ולא טרחו עליה, ולכן

‘על קן ציפור יגיעו רחמין’. דהנה מברכים אנו בכל יום בברכות השחר שתי ברכות, (א) ‘המכין מצעדי גבר’, שזה קאי על עצם ההליכה, (ב) ‘שעשה לי כל צרכי’, שזה קאי על הנעליים.

ואי’ בשו”ע הרב (או”ח סי’ מ”ו סע’ ה’) שבמקומות שאין הולכין יחף כלל ונועלים מנעלים תחילה ואחר כך הולכין, מברך תחילה ‘העושה לי כל צרכי’ ואח”כ ‘המכין מצעדי גבר’. ובמקומות שהולכין קצת יחף בתוך הבית ואח”כ נועלין כשיוצאין לשוק, מברכין ‘המכין מצעדי גבר’ תחילה.

ולפ”ז תמוה, למה אנו נוהגים לברך ברכת ‘המכין מצעדי גבר’ תחילה, הרי דרכינו ללכת במנעלים [לכל הפחות מנעלי בית] אפי’ בבית, וא”כ היה לנו להקדים תחילה ברכת ‘שעשה לי כל צרכי’.

ונראה לבאר, דהנה אי’ במשנה (ר”ה פ”א מ”ב) בארבעה פרקים העולם נידון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר (תהלים לג: טו) “היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם”, ובחג נידונין על המים, ע”כ.

ומקשה הר”ן (על הרי”ף ר”ה ג.) תמהני, כיון שהאדם נידון בר”ה, ודאי על כל המאורעות שלו דנין אותו – על תבואותיו ופירותיו ושאר עסקיו. וכיון שכן הכל נידון בר”ה, ואיך שייך לומר שיש ‘ארבעה’ פרקים בשנה שהעולם נידון בו, ועיי”ש מה שתירץ על זה. וכיו”ב יש מקשים על מה דאי’ בגמ’ (ר”ה טז.) מ”ד שהאדם נידון בכל יום, ויש שיטה שהאדם נידון בכל שעה, א”כ על איזה דבר נידון האדם בר”ה.

ויש להביא סיפור ידוע שתלמידי הבעש”ט

קושיא ממאמר החכמים (ברכות לג:) האומר ‘על קן צפור יגיעו רחמין’ משתקין אותו, ע”ש. ונמצא שאסור לומר שמצות שילוח הקן היא משום רחמנות על האם. ועיין שם ברמב”ן איך שהרמב”ם עצמו יישב קושיא זו, וגם הרמב”ן מיישב את זה באריכות.

ואפשר לבאר באופן אחר, דהנה באמת אפשר להקשות עוד איך אפשר לומר שמצות שילוח הקן הוא משום רחמנות, הלא אם משום רחמנות, היה להתורה לאסור גם מצות שחיטה משום צער בעלי חיים. אלא הטעם שבאמת לא נאסר השחיטה מטעם זה, משום דהכלל הוא דכשמקיימים מצוות ה’ לא מרגישים צער, וכמו שאי’ עוד מהגאונים, שהנהרג על קידוש ה’ אם הוא מכוין לשם שמים אינו מרגיש צער ההריגה. וכמו כן, כיון שמקיימים מצוה ע”י השחיטה אין הבהמה מרגישה צער מזה. ולכן לא שייך לומר בזה כלל וכלל הענין של רחמנות וצער בעלי חיים, כי אין הבהמה מרגשת בזה שום צער.

ברם הטעם שצינונו השי”ת על שתי מצוות הללו, לא לשחוט האם והבן ביום אחד, ולא ליקח את הבנים בעוד האם שם, אין זה משום רחמנות על האם, כי בודאי אם היה מצוה לשוחטם וללוקחם, לא היו מרגישים מזה שום צער. רק טעם מצוות הללו הוא, כדי ללמד “אותנו” מידת הרחמנות, שלא נתאכזר אפילו לבעלי חיים, ולא משום שהוא רחמנות באמת על הבעלי חיים. ולכן מי שאומר ‘על קן ציפור יגיעו רחמין’, משתקין אותו, כי מצות שילוח הקן אינו משום רחמנות על האם, רק כדי ללמד “אותנו” מידת הרחמנות ושנמנע מאכזריות.

האדם נידון בכל יום

באיזה מצב רוח יקבל פרנסתו

עוד נראה לבאר למה משתקין למי שאומר

באיזה מצב רוח יקבלנו, אם ישמח ויגיל, או יתמרמר ויתעצב.

ואפשר לומר דהו כוונת המשנה (אבות פ"ד מ"א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו'. כלומר, על עשירות זו דנים את האדם בכל יום, אם יהיה שמח בחלקו, או יהיה עצוב ומתמרמר על חלקו. ונידון זה שייך אצל העשיר והעני בשוה, כי לפעמים אפי' העשיר מתמרמר על חלקו, ולפעמים אפי' העני שמח בחלקו.

אין לדאוג על ענין הפרנסה כלל וכלל

נמצא, דכשהאדם מאמין באמונה שלימה במה שאמרו חז"ל (ביצה טז.) כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוה"כ, הוא שליו ורגוע כל השנה ביודעו "כי ממך הכל" (דהי"א כט:יד) ולא יועיל לו שום דבר מה שיטרח הרבה על פרנסתו, כי הכל קצוב לו כבר מר"ה. נמצא שגם אם ירויח מאד מטירחתו הזאת, יפסיד מפני זה בפעם אחרת, כיון שלא קצוב לו יותר. ולכן הוא עושה רק את ההשתדלות שאנו מחוייבים לעשות, והוא פועל בזה במנוחת שלום ושלווה, ואינו דואג כלל על פרנסתו.

משא"כ מי שאינו משיג אמונה זו - הריהו מסתובב כל השנה בהול וטרוד, ודואג מאד על פרנסתו, וטורח כל היום בקושי גדול, אין יוכל להשיג עוד פרוטה ועוד פרוטה, כיון שהוא תולה פרנסתו בעצמו וחושב שהכל תלוי בו, שאם הוא יעבוד יהיה לו, ואם לא יעבוד לא יהיה לו. והוא חושב לתומו, שככל שיוסיף בעבודתו כך ירבה כספו. ואינו מבין כי מה שכספו מתרבה כעת, יתמעט למחר, כיון שמזונותיו קצובים לו לשנה זו כך וכך ולא יותר.

וזהו דכתיב (משלי כב:כב) "אל תגזול דל כי

שאלו את רבם קושיא זו, על מה נידון האדם בראש השנה, ועל מה הוא נידון בכל יום ובכל שעה. ושלח אותם אצל השואב מים של העיר, שישאלו אותו מה נשמע איתו ואיך הולך פרנסתו.

ויהי כאשר שאלו אותו כך, החל השואב מים להתאנח רבות איך שהוא כבר בשנות הזקנה, ומגיע לו הפרנסה בקושי רב, כי הוא מוכרח לסרוך את רגליו הזקנות והכבדות עד הנהר, ולעלות את ההר, ולהסתובב עם המים אצל כל בתי העיר, והם זורקים לו כמה פרוטות אחורי הדלת, והוא מוכרח לפרנס במעות דחוקים אלו את כל משפחתו.

התלמידים חזרו להבעש"ט וסיפרו לו תשובתו. אמר להם הבעש"ט, לכו גם ביום מחר אצלו ותשאלו אותו שוב פעם מה נשמע איתו ואיך הולך פרנסתו. ואכן כך עשו, ומה מאד נדהמו לראות איך שנתחלף מצב רוחו ביום אחד מן הקצה אל הקצה, שכן ביום השני ענה להם בשמחה ובחדווה, ברוך ה' אשר לא עזב את חסדו מאתי אפי' בשנות הזקנה, ואפי' בשנים אלו הוא ית' נותן בי כח לסחוב את המים על כתפי, ולעלות את ההר, ולהסתובב בין בתי העיר למכור להם את המים, וב"ה העולם משלמים סכומים הגונים על המים, וכך יש לי פרנסה ויכול אני להחזיק את בני ביתי.

התלמידים תמהו מאד, איך שינה את עצמו כל כך מיום ליום. וחזרו אל הבעש"ט וסיפרו את תמיחתם. אמר להם הבעש"ט, הנה בזה תתייבב קושייתכם, איך יתכן שהאדם נידון בין בכל יום ובין בראש השנה. דהתירוצך כך הוא, בר"ה נידון האדם כמה פרנסה יהיה לו וכמה השפעות יושפע לו למשך כל השנה, אך בכל יום נידון איך יקבל את פרנסתו -

למעשה לא הטה אוזן לקול תורה, ויצא מן הב"ד יחד עם הבורר שלו, ונתבטל הדבר.

למחר הלך ראובן המסרב ועשה דין בעצמו, שבנה חומה נגד חלונו של חבירו שלא ברשות ב"ד, והאפיל בית חבירו שמעון שכנו. ויהי כראות שמעון כי כלתה אליו הרעה מאת ראובן, והוא תקיף ועשיר, ושמעון העני בכה והתחנן לפני שכניו ומכיריו לפעול אצל ראובן להסיר רעתו מעליו, כי צר לו מאד ולבו עליו דוי על מעשה עוֹל.

ולב יודע מרת נפשו, כי ליום מחר נפל למשכב בהתקפת הלב רח"ל, ואחר איזה ימים שבק חיים לכל חי. וכעת הבעל דין והבורר שלו בשאלתם, אם צריכים כפרה על שהסיבו מיתת שמעון הנ"ל. עד כאן השאלה.

וב"ק הגה"ק אאמו"ר זי"ע, לאחר שמוכיחם מאד על עוולתם הגדולה שעשו, פוסק להם את הדין, שהם לא צריכים כפרה על עצם מיתתו, רק שמעון בעצמו פשע במיתתו! שלא היה לו לצער נפשו כל כך על מה שעשו לו עוֹלה כזו עד שימות מזה. והוא מוכיח דבר זה מכמה וכמה ראיות.

ואחר מן הראיות הוא מדאי' בגמ' (ברכות יא. ועוד) הכונס את הבתולה פטור, והאלמנה חייב, דהאי טריד והאי לאו טריד. ופריך, אי משום טירדא, אפי' טבעה ספינתו בים נמי יהיה פטור מקר"ש. ומשני, התם טריד טירדא דמצוה, הכא טריד טרדא דרשות. פירוש, שהצער שיש לו מזה שטבעה ספינתו בים הוא רשות, כי אינו מחוייב לצער עצמו על

דל הוא^א, פירוש אומרים להעני והדל אל תגזול מכוּחך לטרוח מאד להשיג קצת יותר פרנסה, כי דל הוא - בסוף ממילא תישאר דל, כיון שכך נקצב לך בראשית השנה, וא"כ מה תועיל בגזילת כוחך, ויגיעך, ודאגותיך וטירדותיך.

אפילו כשטבעה ספינתו בים אינו מחויב להצטער מזה כלל

וזורני, בעת מסע הלוי' של כ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע, הספיד אותו יבחלט"א מן הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של רמת אלחנן, וחזר אז על אחד מתשובותיו שכתב המנוח בספרו הגדול שו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' שט"ו), כשהוא מציין שרק אדם גדול כזה, בעל אמונה וביטחון במדרגה נעלית מאד, יכול לכתוב תשובה כזה.

וזהו תוכן התשובה: בדבר עסק ביש, בראובן שהיה לו סכסוך עם שמעון בענין נזקי שכנים, והלך ראובן ומסר לשמעון בערכאות בחשבו שזה היתר, וענשו את שמעון עונש ממון. ואחר שהרעיש שמעון את שכניו שזה מסרו לערכאות מבלי לתבעו לדין תורה, השכנים גערו בו בראובן שכן לא יעשה, עד שנתרצה לתבעו לדין תורה.

אך לפני פיסוק הדין משך התובע מן הפסק, ואמר שכן יעץ לו הבורר שלו, שלא יקבל הפסק דין. וראש הב"ד הוכיחו על פניו שכן לא יעשה בישראל, שאחר כמה ישיבות ומשא ומתן של הלכה קודם הפסק דין, יפשוט התובע את רגלו ויחזור לביתו? אך

^א כ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע פירש הפסוק באופן זה: שאין לומר על איזה עניי שאינו עניי אמיתי, רק הוא מרמה אותנו כאילו הוא עני - אסור לומר כך. וזהו 'אל תגזול דל', אל תגנוב מהעני הפרוטות שנותנים לו לצדקה, מפני שאתה אומר עליו שאינו עני, ואתה גוזל ממנו את שמו 'עני ודל', אל תעשה כך. כי דל הוא, האמת הוא שהוא אכן עני ואביון ולכן תרחם עליו, ואל תתאכזר עליו לגזול ממנו תואר שמו 'דל'.

ומזונותיו, והוא מכין לו מצעדי רגליו היכן לילך ואיך להרויח פרנסתו הקצובה לו. ועל ידי ששיג אמונה זו, יוכל להיות שלו ורגוע ושמח. וזהו 'שעשה לי כל צרכי', שע"י מה שמשיג שכל מה שיש לו אינו מכחו, רק 'שעשה לי' - הקב"ה עושה לי הכל, עי"ז הוא מרגיש שיש לו 'כל צרכי', ואינו דואג ונטרד כלום.²

ועפ"ז אתי שפיר מאד, דלכן אנו מקדימים ברכת 'המכין' לפני ברכת 'שעשה לי כל צרכי', הגם שאין אנו הולכים יחד, והיה לנו להקדים 'שעשה לי כל צרכי' דקאי על המנעלים. מ"מ מקדימים ברכת 'המכין' מצעדי גבר', כי רק כשמשיגים אמונה זו, שהשי"ת מכין לנו כל צרכינו וצעדינו, אז משיגים את השמחה 'שעשה לי כל צרכי'.

ועפ"ז מובן, למה משתקין למי שאומר 'על קן ציפור יגיעו רחמיך', כי הוא אומר בזה שהשי"ת מרחם רק על הציפור, שלא ליקח האם על הבנים כדי שלא תבוא לידי צער, ואילו עלינו אין השי"ת מרחם כל כך, רק לפעמים אנו מצטערים הרבה על הפרנסה. ולכן משתקין אותו, כי האדם עצמו אשם במה שהוא מצטער על הפרנסה, כי באמת יש לו להאמין שהכל קצוב לו מן השמים, ולכן

כך, רק יש לו להאמין שפרנסתו קצובה לו מן השמים, ומה איכפת לו שטבעה ספינתו בים! ומזה נלמד, שהוא הדין מי שמת מרוב צער שעשה לו חבירו, פשע בעצמו, כי לא היה לו להצטער מזה כל כך.

ורואים מזה גודל המדריגה של כ"ק הגה"ק אאמו"ר זי"ע, שהבין בפשטות דלכן מי שטבעה ספינתו בים חייב בקר"ש, כי אינו 'מחויב' להצטער מזה כלל אחרי שהכל נקצב לו ברה"ה. וכן מי שעושים לו עוול אינו צריך להצטער מזה כ"כ, היות שהכל מן השמים.

והנה זה ודאי שהוא דרגה נעלית מאד, ולא בקל משיגים אותה. אך הדרך איך להשיג דרגה זו היא ע"י מה שנתבאר לעיל, שעל האדם להחליט בנפשו שאין פרנסתו תלויה בו ובטירחתו ודאגתו כלל, אלא 'כי ממך הכל', והכל נקצב לו ביום הדין של ר"ה, ולא יתן ולא יוסיף טרחתו ודאגתו כלום להרויח אפי' פרוטה אחת יותר ממה שנקצב לו. וממילא יש לו להיות שליו ורגוע בלי דאגות כלל, רק לעשות ההשתדלות המחוייבת ותו לא.

וזהו פירוש הברכות שאנו מברכים בכל בוקר, 'המכין מצעדי גבר' - יש להאדם להאמין שהשי"ת הכין לו מראש פרנסתו

² הרבי ר' בונים מפרשישחא זי"ע פירש ברכה זו בדרך אחר, ע"פ מאמרו של הרבי ר' משה לייב מסאטוב זי"ע על מה שאמרו בגמ' (חולין קט): שכל מה דאסר לן רחמנא, שרא לן כוותיה, התורה אסרה לאכול דם, והתירה לאכול כבד. התורה אסרה לאכול חלב בהמה, והתירה לאכול חלב חיה, ועל זה הדרך עוד רבות.

והקשה הרבי ר' משה לייב, הרי התורה אסרה לנו אפיקורסות וכפירה, והיכן מצינו שהתירה לנו כעין זה. והשיב, שלגבי איש אחר הותר קצת האפיקורסות והכפירה, דהיינו דרך בנוגע לעצמו צריך להתחזק באמונה ובטחון שהשי"ת יזמין לו פרנסתו וכל הנצרך לו. אבל כשרואה שלחבירו חסר פת לחם, לא יאמר 'איני צריך ליתן לו צדקה, כי אני מאמין שהשי"ת לא יעזבנו וכבר יתן לו כל הנצרך לו'. רק יש לאחוז קצת במידת הכפירה ולחשוב, לא אם אני לא אתן לו, לא יהיה לו מה לאכול.

ועפ"ז פירש הרבי ר' בונים, וזהו מרומז 'שעשה לי כל צרכי', דרך בנוגע ל'י' יש לחשוב שהשי"ת עושה כל צרכי, אך בנוגע לאיש אחר צריך לחשוב שחסר לו, ולא יהיה לו מה לאכול אם לא אתן לו צדקה. ודפח"ח.

צרתו החדשה להבית אפרים, שאבד מחצית פרנסתו, הבין מיד שכוונתו אליו, שכן האיש הבעל צרה לא היה לו מה להפסיד ... והוציא מיד אנחה גדולה, אך תיכף ומיד התחיל לחזקו בדברי אמונה ובטחון.

ואח"כ סיפר לו האיש את כל האמת, שהבנק איבד הרבה כספים, ואמר לו הבית אפרים, כבר הבנתי מיד כוונתך. שאל לו האיש, הרי הרבי חיזק את עצמו מיד בדברי אמונה ובטחון, וא"כ למה ברגע הראשון הוציא אנחה גדולה מלבו. השיב לו הבית אפרים, סוף סוף אדם אנכי, וטבע האדם להצטער באיבוד ממנו, אך תיכף ומיד התחזקתי באמונה ובטחון, שלא יחסר לי כלום מהנצרך לי.

ההוצאות של כל מצוה אינם קצובים מר"ה

אנו מכינים את עצמינו עתה לחגי ומועדי ירח האיתנים, ויש הוצאות מרובות, ועל זה אין הכלל שמוזנותיו קצובים לו, וכמו שאמרנו בגמ' (ביצה טז.) כל מוזנותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוה"כ, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט והוצאת בניו לתלמוד תורה - שאם פחת פוחדתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

ומבאר הריטב"א והמאירי, דהוא הדין לכל דבר מצוה, שהרי יש כח הבחירה, ואם כן לא שייך שיקצבו מראש מעות על המצוה, שהרי ביד האדם הכח לבחור אם יעשה המצוה או לא. ולכן, אם בכל ימות השנה אין לדאוג על ענין הפרנסה, כל שכן עתה כשהוצאות הם על דבר מצוה.

ועוד רמז יש בזה, שרק על דבר גשמי אין לדאוג כלל, אבל כשמדובר בדבר מצוה, על זה יש לדאוג הרבה, שיעשה המצוה כראוי.

יעזור השי"ת שנושע בכלליות ובפרטיות, ברוחניות ובגשמיות, בנים ובני בנים עוסקים

יש לו להיות רגוע ושמח שיהיה לו כל מה שהוא צריך, ואין לו להצטער ולדאוג על פרנסתו ולא כלום.

לאחר שמצטער קצת ברגע הראשון יתחזק מיד באמונה

אמנם, הגם שנתבאר שיש להאדם להיות שמח ושליח ורגוע, ולא ידאג כלל על פרנסתו, מכל מקום, אינו מן התימה אם גם לאחר ששיג אמונה זו, יהיה נאנח ומצטער ברגע הראשון ששומע ח"ו שאבד פרנסתו, ושטבעה ספינתו בים. כי סוף סוף אנו בשר ודם, ויש לנו רגשים גשמיים, וטבע האדם להתאנח ולהצטער על איבוד פרנסתו. אך תיכף ומיד יש להתחזק, שהכל קצוב מן השמים, ויסיח דעת לגמרי מן העצור, וישמח ויגיל בה' אלקיו.

ובמנו שמסופר על בעל בית אפרים, הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות זצוק"ל, שזכה לשתי שולחנות, תורה וגדולה במקום אחד, לבד ממה שהיה מגדולי דורו, גם היה בעל הבית של הבנק, והיה עשיר גדול. פ"א הפסיד הבנק המון כספים, וכתוצאה מזה אבד הבית אפרים את מחצית עשירותו.

אנשי העיר לא ידעו להשית עצה לנפשם - מי ילך ויבשר בשורה מרה זו לרבים. עד שנזכרו שיש איזה איש בעל צרה ומסכן, שהוא מסיח תמיד דאגתו וצרותיו להבית אפרים, והבית אפרים מחזקו תמיד בדברי אמונה ובטחון. נמנו וגמרו שישלחו אותו שישאל להבית אפרים, מה יעשה שהפסיד מחצית פרנסתו, ובודאי הבית אפרים יחזקו באמונה ובטחון, ואז יספר לו שהשאלה לא היה נוגע אליו, רק להרבי. וכיון שהרבי כבר יאמר דברי חיזוק מקודם על ענין זה, יוכל להתחזק מיד בדברי חיזוקו שאמר מקודם.

ואכן כך עשו, אך מיד כשסיפר האיש את

שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו. ויזכו כל ישראל לכתיבה וחתומה טובה, ועוד בשנה זו נזכה להגאולה השלימה בב"א.

בתורה ובמצוות, פרנסה בריוח ובשפע, שידוכים טובים, דבר נאה ומתקבל, וימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה, ונזכה שיהיה

ליל ש"ק חת"ק שנת תשפ"ד

בית חדש ועשית מעקה לגגך" (כב:ח:)* בא"ד הק', ונמצא כשאדם חורב ומדמה לעצמו כאילו היום שומע התורה, הוי ליה כאילו היום נברא העולם, ואז השגיח הקב"ה להיות טוב, ונמצא בכל יום הצדיק ממשיך הטוב ההוא*.

גם הרשעים יהיה להם הנאה מהטוב ההוא

וזהו (חגיגה יב.) ראה שאין רשעים כדאי להשתמש באור וגנוזו לצדיקים לעתיד לבא*. וכבר דקדקו קדמונים להבין באיזה מקום גנוזו השי"ת את האור, והלוא האור היה

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו" (כב:ח:). וברש"י הקדוש כי יפול הנפל – ראוי זה ליפול ואעפ"כ לא תתגלגל מיתתו על ירך, שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב. ויש להסביר הענין מה הכוונה ואעפ"כ לא תתגלגל מיתתו על ירך שמגלגלין זכות, והרי 'באבוד רשעים רנה' (משלי יא:י:) אם כבר חייב. ואם אינו חייב מה שיך וחובה ע"י חייב.

נוע"א: לעושה אורים גדולים כל"ח

והנה רביה"ק בספרו נועם אלימלך "כי תבנה

^א ומתחילה נבאר הפסוק (בראשית א:ד) "וירא אלקים את האור כי טוב". הנה לכאורה המשמעות אחר שנתהווה האור ראה השי"ת את האור כי טוב*. וחלילה לחשוב ולומר על הבורא ברוך הוא, האחד הפשוט האמיתי בלי שום השתנות לומר שמתחילה לא ראה ועכשיו ראה כי טוב:

אמנם כי כן האמת שהשגחתו וראייתו של הקב"ה להיות כל דבר בטוב, וכל מקום שהוא משגיח הוא למען היות בדבר בטוב ובשלימות*. וזהו 'וירא אלקים את האור', דהיינו שהשגיח עליו בעין השגחתו. 'כי טוב', למען היות טוב*. וזה הוא שאנו אומרים בברכת קריאת שמע 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית*', רצה לומר באותו טוב שהשגיח על האור, מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. דהיינו בכל יום מחדש עלינו ישראל רחמים וחסדים וכל טוב, כאמור (תהלים קלו:ז) "לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו", דהיינו שעשה את האור למען יהיה לעולם חסדו, כי בכל יום מחדש עלינו חסדים*. ונמצא ראייתו של השי"ת בהאור היה כדי להשפיע כל טוב לישראל:

ואנחנו המקבלים את הטוב צריכין גם כן להיותנו דומים להשי"ת ברוך הוא לקבל את הטוב ע"י הראיה. ואמנם זאת בלתי אפשר רק ע"י השמיעה, דהיינו כמאמר הכתוב (דברים ו:ו) "אשר אנכי מצוך היום", ופירשו רבותינו (עי' פס"ז דברים ו:ו) שיהיו דברי תורה בעיניך כחדשים כאילו עומד בכל יום על הר סיני ומקבל התורה, ונמצא מדמה עצמו להבורא ברוך הוא גם כן בחידוש בכל יום*.

וזהו (משלי כח:ט) "מסיר אנו משמוע תורה", דהיינו שאין מחשבתו זכה וטהורה לחשוב זאת בכל יום כאילו שומע התורה מסיני, "גם תפילתו תועבה", מחמת שתפילתו מטורפת ומעורבת במחשבות זרות. רק צריך שיהא מחשבתו תמיד כאילו היום שומע ומקבל התורה, ועי"ז יכול לקבל השפעות הטוב שהקב"ה מחדש בכל יום. דהנה כתיב (בראשית א:לא) "יום הששי", ודרשו חז"ל (שבת פח.) 'הששי' הידוע, מלמד שהתנה הקב"ה במעשה בראשית על מנת שיקבלו ישראל את התורה שניתנה בששי בסיון:

אמנם השמר ש'לא תשים דמים בביתך', שלא ישים המעקה ההוא דמים בביתך, כי אולי סוף ש'פול הנופל ממנו', פן מן אותו המעקה יפול ח"ו.

כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בשו"ת משנה הלכות (חי"ד סי' רנ"א) מביא בירושלמי מעשה בחסיד אחד שמכר בהמתו לעכו"ם, וערב שבת ביה"ש הפסיקה מלעבוד. ובא העכו"ם וטען מקח טעות. הלך החסיד למקום שהבהמה שם, ולחש החסיד באוזן בהמתו שנשתנה מרשות לרשות, ויצאה לרשות עכו"ם ומותרת מעכשיו במלאכה בשבת, והתחילה לעבוד. וכשראה העכו"ם כן, הלך ואתגיר ויצא ממנה ר' יוחנן, וקראו לו יוחנן תוריתא על שם השור שנולד ע"י, והבן.

משנ"ה: ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו

ונראה לפרש מה שאמר הנביא (ישעי' א: ב-ד) "שמעו שמים וגו' בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי: ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן: הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים". רצ"ב מה זה הדמיון ומה שייכות ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו לבנים פושעים משחיתים ומה עושה לקונוה.

אבל להנ"ל אתי שפיר, שאמר להם הנביא שהקב"ה אמר 'עם כבד עון'. וא"ת מי מודיע, אמר ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו - ראה השור היאך מתנהג ותדע הבעלים. ולשון ידע' היא מלשון מודיע, שהשור והתנהגותו מודיע את קונוה מי הוא. וחמור אבוס בעליו, כחמורו של רפכ"י ורחב"ד שלא רצו לאכול משל אחרים ולא מן הדמאי. ישראל לא ידע עמי לא התבונן, דלזה צריך להתבונן בהנהגת השור וידע מה בלבו של בעלים ומעשיו. וזה שאמר לאחר שאמר ידע שור קונוה, ומזה ידעין כי גוי חוטא הוא

מסוף העולם ועד סופו, והיכן גונזו*. אך אפשר לומר על פי הדברים הנזכרים לעיל, דהנה השי"ת השגיח בראייתו על האור כדי להיות טוב כנ"ל, ונמצא גם הרשעים יהיה להם הנאה* מהטוב ההוא. מה עשה הקב"ה, גנז את הטוב באור לצדיקים לעתיד לבא, דהיינו בכל עת שיצטרכו יהיה עתיד ומזומן להם הטוב כנ"ל, שמחדש עליהם בכל יום חסדים ע"י מחשבתם הטהורה שמחשבים בכל יום כאילו שומעים התורה בסיני*.

וזהו 'כי תבנה בית חדש', רצה לומר צריך אתה שיהיה דברי תורה חדשים עליך כנ"ל*, 'ועשית מעקה לגגך', פירוש וצריך אתה שתעמיק ותשפיל את גבהותך*. מעקה לשון (תהלים קל: א) "ממעמקים קראתיך כו'", וגג רמז לגיאיות כמו הגג שהוא גבוה. וכשישפיל את עצמו אז יבנה ביתו בצדק, והבן*.

חת"ס: בעל תשובה צריך לפרוש משערי היצר

ויש להמתיק ביותר בהקדם דברי החת"ס (תו"מ) עה"פ "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו". עפ"מ שאמרו חז"ל (יבמות כא.) שחייב אדם לעשות גדרים וסייגים. ומכ"ש בעל תשובה שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער אחד של איסור.

אמנם צריך לזה שמירה יתירה שלא תהיה השמירה לו למכשול, כמ"ש חז"ל (שער יחוד המעשה פ"ה) כי היצה"ר ילחום כנגדו להעביר גדרו, וכי יוכל לו יהיה לו למדריגה לעלות אל מה שאחריה, וממנה אל אחרת עד שיגע בגוף האיסור. והוא הבעל גדר יהיה נענש ע"ז הרבה מאוד, ע"ד "מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי" (ירמי' ב:ה).

וזה מרמז הקרא 'כי תבנה בית חדש', שתחדש ביתך לשוב אל ה', אזי העיקר 'ועשית מעקה לגגך' - גדרים וסייגים. אך

וְכֵן תעשה לחמורו וכן וגו' לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו, שהחטא נקרא חסרון ואבידה. 'ומצאתה' ר"ל תמצא בך ג"כ, לכך 'לא תוכל להתעלם', שהוא כלל גדול לקיים מצות עשה "ואהבת לרעך [כמוך]" (ויקרא יט:יח) שהוא כלל גדול בתורה.

וְזו"ש 'לא תראה חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם', שאינו נדח רק נופל, ר"ל שאינו עולה במעלות השלימות רק נופל בתחתית המדרגה, 'והתעלמת מהם' לומר שאין זה בך - גם זה אינו, רק 'הקם' לעצמן ואז 'תקים עמר' ג"כ.

או י"ל, אם תרצה להקים אחיך תקים את עצמך עמו, כי הכל תלוי בך מצד התכללות ואחדות אחד ראש הדור עם אנשי דורו. כמ"ש בש"ס (ערכין יז.) דור דור ודורשיו - הדור לפי דורשיו וכו', יעו"ש.

לא יפול הנפל

והנה זה כחם של בני ישראל, אשר בכח שעושה ונתעלה ע"י מצוה, אז גוררת מצוה גדולה ומשפיע גם לאחרים, עד שלא יעשה אדם אחר כזה עבירה אשר ה' ראוי לעשותה, וע"י המצוה שלך ישפיע וינצל מזה.

ובזה מובן הלשון דכאשר יבנה מעקה לגגך, וכדברי הנוע"א והחת"ס ויתעלה, אז כבר לא יהיה החייב חייב, דמגלגלין זכות ע"י זכאי, הכוונה כאשר יעשה זכותם כדבצי ויעשה מעקה לגגו, אז כבר יהיה גם הרשע בגדר אדם שיש לו זכות, וממילא לא יהי' נופל בכלל ממנו - ע"י זכות מעשיו הטובים.

השנה הבעל"ט שנת תשפ"ה, כימי צאתנו מארץ מצרים אראנו נפלאות, והקב"ה יחשב הקץ לעשות. וא"כ עכשיו כבר בודאי ירחם השי"ת עלינו ועל בני ישראל שנוכה לכתובה וחתימה טובה וביאת משיח צדקנו בב"א.

עם כבוד עון זרע מרעים בנים משחיתים', שהרי הבהמות נדמו להם.

תו"י: שב אותה ותחילה וממילא תשיבם לאחיך

ובמו בתולדות יעקב יוסף שפי' "לא תראה את חמור אחיך או שורו נדחים בדרך והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך וגו'" (כב:א-ג), ור"ל המוכחר הוא שלא תראה חמור אחיך, אנשי החומר שהם אחיך, ויש בך שמץ מנהו. 'או שורו נדחים בדרך', ר"ל שנדחו מדרך הישר לדרך רעה. 'והתעלמת מהם', ר"ל כשלא תראה אותן עובר עבירה, אז יוכל להתעלם שאין בו שמץ מנהו. משא"כ אם רואה אותן נדחים עובדי עבירה, אז לא יוכל להתעלם כאילו אינו שייך לזה, כי זה אינו, שמכח אחדות ע"כ יש בו שמץ מנהו ג"כ, ומראין לו זה באצבע שירגיש חסרונו.

לכך עצה היעוצה 'השב' אותה תחילה, שלא יהי' בך שמץ זה, ואז ממילא 'תשיבם לאחיך' ג"כ, שיהי' אחיך ממש. 'ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו', ר"ל שאתה מפשפש למצוא בך השמץ שראית באחיך, 'ולא ידעתו', שלא נמצא בך שמץ מנהו, באופן שאינו קרוב אליך בחטא זה שיהי' אחיך, 'ואספתו אל תוך ביתך עד דרוש אחיך אותו'.

והכוונה על דרך ששמעתי, פשפש ולא מצא יתלנו בביטול תורה (ברכות ה.), ר"ל מחמת שביטל תורה, ומחסרון ידיעה שאינו יודע שזה חטא, כי אין בור ירא חטא (אבות פ"ב מ"ה), ולכן ילמוד תורה וימצא החטא. וה"נ 'ואספתו אל תוך ביתך', שיפנה מכל עסקיו ויתבודד וילמוד בתוך ביתך. 'ואספתו', ר"ל שיהי' נגד עיניו החטא שראית באחיך. וז"ש 'ואספתו אל תוך ביתך עד דרוש אחיך אותו והשבותו לו', ר"ל עד אחר הדרישה תמצא שהוא אחיך באותו חטא, ותשוב בתשובה מאותו שמץ שבך, ואז 'השבותו לו' ג"כ.

סעודת רעוד"ר

מפרשיסחא זי"ע, לפרש (ב"ק צב.) "כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר". שהמבקש צריך לטובתו, שאותו הדבר יהיה להיפך מזה שהוא מתפלל, אז המתפלל נענה בתחילה שהוא נפקד מאת ד' מיד לפני שחבירו נושע. כמו באברהם שהתפלל על אבימלך שיתרפא, ולטובת אברהם היה שאבימלך לא יתרפא כדי שליצני הדור לא יוכלו לומר שממנו נתעברה שרה, ובכל זאת התפלל. אמנם תפילתו נתקבלה, אבל מקודם פקד ד' את שרה, וזהו 'הוא נענה תחילה'.

קציצת צפרנים חסיד

וביותר המוותר מעצמו לזכות לאחרים במדת שנוזהר בעת קציצת הצפורנים קאמר הגמ' (מ"ק יח.; נדה יז.) שורפן חסיד. בערוך (ערך שלש) כתב, פי' משו"ה נקרא חסיד, דאע"ג דידע ששריפת צפרניו מזיק לגופו, אפילו הכי שורפן שלא יהו בעולם למכשול, ע"ש. ולא פירש הערוך מהו ההיזק לגופו בשריפת הצפרנים. והתוס' (נדה שם ד"ה שורפן) הביאו דברי הערוך בתוספת ביאור, ששריפת צפורן מזיק לאדם, וכן כל דבר הבא מן האדם, כדאמר (שבת עה:) גבי דם הנדה איידי דחלשא לא מצנעא לשונרא. ולכך הוא חסיד שמחמיר לשורפן אע"ג שמזיק לו, ע"ש. ועיין באור זרוע (הל' נדה סי' שס"ג אות י"ב) שכתב כן בשם הירושלמי, דשורפו עדיף משום דמכחיש גופו בכך ששורף צפרניו, ע"ש.

ובפי' הרשבה"י [רבינו שלמה בן היתום] (קובץ שיטות מ"ק יח.) כתב, שורפן חסיד, יש מפרשים שכיון שישרפם יבוא היזק לגופו, ולא נתברר לנו, ע"ש. ור"ל שלא נתברר לו מהו ההיזק. ונהמגיה שם לא זכר מדברי התוס' בנדה. ובחי' הר"ן כתב, י"מ משו"ה

"כי תבנה בית חדש" (כב:ח.) פירש"י, אם קיימת מצות שילוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, שמצוה גוררת מצוה, ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים, עכ"ל. כתב בספה"ק שם משמואל, אף ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, היינו משום שעה"ז הוא עולם ההכנה, התקן עצמך בפרוודור כדי שתיכנס לטרקלין (אבות פ"ד מט"ז), ועוה"ב הוא עולם התכלית, וע"כ שכר מצוה שהוא התכלית בא בעולם התכלית, וכ"ז הוא כשהשכר הוא סוף הכוונה והתכלית, אבל באם הוא נצרך להשכר כדי לקיים בו עוד מצוות הרי השכר נמי הוא הכנה ושוב איכא נמי בהאי עלמא. וזה זכרנו לחיים וכו' למענן אלקים חיים. וכבר דברנו מזה:

ב"ק אבי אדמו"ר הגה"ק זי"ע במגיד משנה עה"פ "כי תבנה בית חדש", פרש"י אם קיימת מצות שלוח הקן סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה שמצוה גוררת מצוה.

ויש לדייק למה לוקא מצוה זו נגררת אחר שילוח הקן. ונראה ד"כי יקרא קן צפור לפניך וגו'" (כב:ו), לפי שהאדם שיש לו בית יושב אהל, ואשרי יושבי ביתך אינו להוט אחר קן צפור. אבל מי שאין לו בית, והוא עיף בדרך ואין לו מה לאכול, ויקרה קן צפור לפניו והוא צריך לו ואין לו בית, ואעפ"כ מרחם על האם ומשלח אותה, ולוקח הבנים ואוכל. וכיון שהניח לה הקן שהוא הבית שלה והניחה עם קינה, לכן מדה כנגד מדה יזכה לבנות בית חדש, שיהיה לו ג"כ מקום מנוחה ולא יצטרך להיות בדרך.

המבקש צריך לטובתו שאותו הדבר יהיה להיפך
ויש להמתיק קצת דידוע מ"ש הרבי ר' בונם

הכתוב (תהלים קמה:יח) "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", שבזמן אחד ה"ה ביחד צדיק וחסיד.

ובזה נבוא לפרש הכתוב (שם סט:יד) "ואני תפלתי לך ה' עת רצון אל' ברב חסדך ענני באמת ישעך". כלומר 'ואני תפלתי', אני מתפלל על דברים שלפי רוממות השי"ת המה כאפס ואין דברים הנמוכים מאד, ומ"מ אני מוצא 'לך ה' עת רצון' לתפלה הזאת, ו'ברוב חסדך' אני זוכה להתגלות החסדים ולישועה.

ואף אם יתערב מדת הדין ויאמר שהאיש הזה אינו ראוי לרוב החסדים, אז אתפלל שאף מצד מדה"ד 'אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך', שהרי הישועה הזאת היא כביכול באמת ישועתו של הקב"ה, כדאיתא במשנה (סנהדרין מו.) בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי וכו', ואף מדה"ד צריכה להודות לרב חסדך, ועי"ז אני מוצא עת רצון. ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך, אכ"ר.

נקרא חסיד, דאע"ג דידע דשריפת צפרניו מזיק ליה לגופיה, אפ"ה שורפן שלא יהיו בעולם למכשול, ע"ש.

השי"ת צדיק וחסיד ביחד

ונסיים בדברי זה"ק בספרו אמונת משה זי"ע. וי"ל דמי שמוריד שפע ממעל בהויות העולם נקרא צדיק, בבחי' ציס"ע בחי' משפיע כנ"ל. ומי שהוא במדריגה שהויות העולם אינו נחשב בעיניו לכלום נקרא 'חסיד' כדאיתא בערוך (הובא בתוס' גדה יז. ד"ה שורפן חסיד), שלכך נקרא מי ששורף צפרניו 'חסיד' דאע"ג דידע ששריפת צפרניו מזיק לגופו אפילו הכי שורפן וכו', כלומר שהויות העולם הזה בעיניו ללא כלום, אע"פ שגורם לעצמו נזק.

ובשר ודם אם הוא בבחי' ציסו"ע איננו יכול להיות אז בבחי' חסיד, ואם הוא בבחי' חסיד איננו אז בבחי' ציסו"ע כנ"ל, דאי אפשר להיות שניהם ביחד בזמן אחד - צדיק וחסיד. אבל הקב"ה אינו כן, שהוא מחי' את כולם ומשפיע לכל הבריא, ואעפ"כ הרי הוא באותה השעה ג"כ בבחי' חסיד. וזה שאמר

שיעורי הלכה

ב"ז מנחם אב שנת תשפ"ה לפ"ק

הלכות ראש השנה - או"ח סי' תקפ"ג

הכיפורים שרגא צביחא דלא נשיב זיקא, אי משיך נהורא ידע דמשיך שתא. ומאן דצעי למידע אי מלל עסקיה אי לא, מרבי תרנגולא, אי שמין שפיר ידע דמלל. אמר אביי השתא דאמרת סימנא מללחא היא, יהא איניש רגיל למיכל בריש שתא אחרוגא^א קרא רוציא כרתי סלקי ותמרי. רוציא פירש רש"י תלתן, רוציא ירבו זכיותינו, כרתי יכרתו שונאינו, סלקי יסתלקו אויבינו, תמרי יתמו שונאינו, וקרא מפני שממחר להיות גדל. ומזה רבו המנהגים כל מקום ומקום לפי מנהגו כמו באשכנז שרגילין לאכול בתחילת הסעודה תפוח מתוק בדש לומר תתחדש עלינו שנה מתוקה, ובפרובינצ'א נהגין להציא על השלחן כל מיני חידוש^ב.

מסכת הוריות: יהא רגיל למיחזי

במסכת הוריות (יב). הגירסא אינו למיכל אלא למיחזי, "אמר אביי השתא

דברים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה שו"ע ס"א "יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה רוציא דהיינו תלתן, כרתי, סילקא, תמרי, קרא. וכשיאכל רוציא יאמר: יהי רצון שירבו זכיותינו. כרתי, יכרתו שונאינו. סלקא, יסתלקו אויבינו. תמרי, יתמו שונאינו. קרא, יקרה גור דינו ויקראו לפניך זכיותינו. הג"ה, ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדש, ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה, וכן נוהגין. ויש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכות כרימון, ונוהגין לאכול בשר שמן וכל מיני מתיקה^א."

מסכת כריתות: יהא רגיל למיכל

מקור ההלכה הוא במסכת כריתות, כמבואר בטור וז"ל, "גרסינן בפ"ק דכריתות (ה): אמר רבה מאן רבעי למידע אי מסיק שתא אי לא, מייתי צהדין עשרה יומי שבין ראש השנה ליום

^א העולם אינו נוהג בכך, כי אמנם כך מבואר בטור, אבל כבר כתב הבית יוסף שאינו בנוסחאות הגמרא שלנו. [ובמאמר מרדכי (סק"א) רצה לומר דגם בטור הוא ט"ס, דהרי אח"כ כשבא לבאר הסימן טוב של כל אחד ואחד, לא הזכיר אתרוג ולא נתן עליה סימן]. ועי' בפרישה שכתב: אבל יש ליתן טעם לאתרוג, ונראה משום דנקרא 'פרי עץ הדר', ועל דרך מה שכתב המרדכי א'בשר שמן, שפי' שתהא השנה עלינו מתוקה ושמנה. ולפי זה באתרוג הסימן שתהא השנה הבאה עלינו הדורה.

ויש לציין שיש כאלו שאוכלים אתרוג יחד עם הסימנים בליל ר"ה, ביניהם כ"ק מרן אדמו"ר הבית ישראל מגור זי"ע (פאר ישראל ח"ג עמ' רמ"ו).

הטור וז"ל, ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טור) ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה (אבודרהם) וכן נוהגין, ע"כ.

וידוע דהיכא דסיים הרמ"א ז"ל וכן נוהגין הוא שס"ל למנהג קבוע ונכון. וכ"ש שכתב הט"ז בשם מהרי"ל דאכילת תפוח הוא ע"פ קבלה. דאי משום ברכה לבטלה או ספק ברכה, הנה ודאי אפשר לאכול באופן שאין בו ספק ברכה, והי' כח בידם לזרז לעצמן באיזה אופן ישכון אור שלא לבא לידי ספק ברכה לבטלה ח"ו. אבל ע"כ שהי' להם להנדיקים איזה טעם כמזל או איזה קבלה בענין זה שלא לאכול, והעלימו מינן הטעם כנלפענ"ד.^ב

נהגו לאכול מידען ולומר 'שירבו זכיותינו' במקומותינו באירופה לא היה בהישג יד כל אלו הסימנים, ויש גם כאלו שהיה בהם חשש תולעים, ולכן היו אוכלים גזר שהוא מלשון ריבוי באדיש 'מיירע' ו'ואומרים שירבו זכיותינו. (ראה להלן בשם המגן אברהם, ועי' קיצור שו"ע סי' קכ"ט ס"ט).

ט"ז: הסימן טוב הוא מצד עצמו

הט"ז (סק"א) מביא בשם האגודה שהקשה על מה שאומרים יכרתו שונאינו, ובדבר שהוא לסימן טוב אומרים שהי' לנו בו סימן טוב. אם כן יאכל כל דבר אם טוב הוא יהי' כנגד ישראל, ואם רע הוא

דאמרת סימנא מילתא היא לעולם יהא רגיל למיחזי בריש שחא קרא וכו'".

והנה צבית יוסף העיר על הטור דגירסת ספרים דידן בגמרא הוא למיחזי במקום למיכל [ומ"מ בשו"ע כתב שיהא אדם רגיל לאכול]. וכבר העיר עליו בחידושי הגהות (סק"ג) שהנוסחא לפנינו בגמ' כריתות הוא אכן למיכל, כי אף שמן הדין אין צריך למיכל, מ"מ נקטו פעם אחרת לישנא דלמיכל משום סומא. ובכף החיים (סק"ו) כתב נפ"מ בין הגירסאות צמי שאינו יכול לאכול, או שחושש באיזה מין משום תולעים, דדי בראיה לחוד.

מנהג אכילת תפוח מתוק בדבש

תפוח מתוק בדבש – כך הוא המנהג בקרב רוב קהילות ישראל לאכול כליל ראש השנה תפוח מתוק בדבש. אולם בחצר הקודש בעלזא המנהג שלא לאכול תפוח בדבש כליל ראש השנה, ובלוח דבר יום ציומו כתב הטעם משום ספק ברכה.

ובשו"ת משנה הלכות (חי"א סי' תע"ה) כתב כ"ק אאדמו"ר זי"ע שעל כרחק היה להם טעם כמזל בדבר, וז"ל "ולפענ"ד נראה פשוט דמלכד הטעם של ספק ברכה על כרחק היה להם להנדיקים בזה עוד טעם כמזל, הגם שאין ידוע לנו. דבשציל ספק ברכה לחוד לא היו מצטלים מנהג המוצא ברמ"א (סי' תקפ"ג ס"א) בשם

^ב ומתאמרא משימיה דהגה"ק מבילגורייא וצ"ל, שאמר שאביו מהרי"ד מבעלזא זי"ע נהג בכל דבר ע"פ השו"ע. ולא שינה כלום, חוץ מג' דברים ששינה מהשו"ע: א', שלא אכל תפוח בליל ר"ה. ב', שלא היה ישן בסוכה. ג', שלא אכל שמיני עצרת בסוכה.

(סק"ד) והמטה אפרים (ס"א) שאינו הפסק.¹

ומן אכילת הסימנים

בשערי תשובה (סק"א), צ"ס אלי' רצה (סק"א) ומחזיק ברכה (להחיד"א) שגם צליל שני יעשה כן. אולם הבני יששכר (תשרי מאמר ב' אות י"א) העיר מלשון הגמרא בריש שחא משמע שרק צליל א' יש לאכול הסימנים, וכן מעיד שלא ראה לרבנן קשישאי שיאכלו הסימנים צליל ב'. ויש שנהגו כל עשרת ימי תשובה כמ"ש בלקט יושר (סי' קכ"ט) כתב, וזכרוני שאמר [רבו בעל התרומת הדשן] כל עשרת ימי תשובה נקראים 'ריש שחא' ומעתה כל המאכלים שכתב ראבי"ה צמרדכי לאכול ב"ה ה"ה כל עשי"ת.

בן יהודע: יאכל הסימנים בכל הסעודות בלילה וביום

בספר בן יהודע להבין איש חי (הוריות י"ב) דייק בלשון הגמ' יהא רגיל אינש למיכל בריש שחא וכו' ונקטה הגמ' לשון רגיל לרמוז שיעשה זה הסימן שני ימים של ר"ה בלילות ובימים, דנמצא עושה זאת ארבע פעמים. וידוע לשון 'רגיל' לא שייך פחות מג' פעמים.

משנה הלכות: מנהגו לאכול רק בלילות בשו"ת משנה הלכות (חי"ג סי' פ') ה'דיק כ"ק אאדמו"ר זי"ע מנהגו לאכול רק בלילות [אם רק ליל א', או ב'

יהי' כנגד עכו"ם. אלא יש לומר רוציא וכרתי שניהם גדלים מהר וסימן טוב הן, עכ"ל. היינו שמצד עצמם יש בהם סימן טוב [וזהו כשיטת רש"י (כריתות ו. ד"ה רוציא), ולא כשיטת הטור שהסימן טוב הוא מצד שמם. וראה מה שהארכנו בענין זה במשנת השבוע ראש השנה תשפ"ג].

מגן אברהם: הסימן טוב הוא מצד השם

ודעת המגן אברהם (סק"א) שהסימן טוב הוא מצד השם. ולכן כתב שהוא הדין מה שנקרא בלשונות אחרים לשון 'רביה', מדינה ומדינה כלשונה. וזיין על כך, ועי' בצרכות פ"ט גבי שונרא. שם מבואר בגמרא (נו:): הרואה חתול בחלום, באתרא דקרי ליה 'שננרא' (בו' אחר הש') פתרונו שנעשה לו שירה נאה, ובאתרא דקרי 'שננרא' (בי' אחר הש') נעשה לו שינוי רע. הרי דחלה הסימן לפי ענין ומקום המדינה. והוא הדין ב"ה יש לאכול פירות המורים לסימן טוב בלשון המדינה.

אין להפסיק בין הברכה לאכילה לומר יה"ד ואומרים יהי רצון אחר שהתחילו לאכול שלא יהי' הפסק בין הברכה לאכילה. והמגן אברהם (סק"ב) מביא צ"ס מעגלי דקדק שאומר תחילה ואח"כ אוכל. ואריך לומר דסבירא שלא חשיב הפסק, מ"מ לבתחילה הסכים המגן אברהם שאין לנהוג. ובדיעבד שהפסיק כתבו הא"ר

¹ וראה מ"ש במשנת השיעורים (סי' רצ"ו).

הוי לצטמחן ואמונה, כי מראה שהוא מאמין ובוטח שכן יהי'.

בר"ה אחר תפילת שחרית יהא רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עבד וגם זו לטובה ובפרט לפמ"ש בדרושים לפ' כי תצוא (שנת תרי"ג) דבראש השנה יהי' אדם משמח ואומר כל מה שעשה הוא יתצרך הוי לטובה, וזה יהי' נהפך באמת לטובה. ולכן מהאי טעמא נראה שיהי' אדם רגיל לומר בראש השנה אחרי תפילת שחרית, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד וגם זו לטובה. ולכן מהאי טעמא תיקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן, כדי שאם ח"ו נגזר להיפך יהי' נהפך ע"י אמירה זו לטובה, אמן כן יהי רצון.^ד

הלילות] ולא ציוס, כיון דצטנס אכילה ציוס ר"ה נחלקו צו אי מותר או מזה להתענות, ולכן תפשו הודאי ואוכלים הסימנים צומן שלכו"ע מזה באכילה, וציוס הניחו על מנהגא כי יש אוכלים ויש מתענים. ולעצם דיוק של הצן איש חי בלשון 'יהא רגיל', נראה דרגיל קאי על כל השנים, כלומר יהא אינש רגיל למיכל צריש שחא בכל שנה ושנה.

אכילת דברים טובים ומתוקים לחיזוק האמונה ובטחון

בהגהות חכמת שלמה כתב רבי שלמה קלוגר זצ"ל דברים נפלאים צטעס מ"ש צש"ס וצשו"ע לאכול דברים טובים ומתוקים, דאין הכוונה בדרך תפילה, דאין מקום לתפילה בצעת אכילה. רק זה

^ד בספרים (עי' דמשק אליעזר סוף פ' מסעי) הביא מדרש פליאה, "צדיקים אין אוכלין אלא מן הגזל, ואומרים כדרלעמר". ופירשו המכוון ד'גזל' ראשי תיבות ג'ם ו'ז לטובה, דצדיקים אומרים על הכל 'גם זו לטובה', ואומרים 'כדרלעמר' ראשי תיבות ב'ל מ'ה דעביד רחמנא לטב עביד. [ויש שמוסיפים ואין אוכלין אלא מן המבושל, 'מבשל' ר"ת מסתפקים במה שיש להם].

ואפשר להוסיף לפי מה שידוע מהבעל שם טוב זי"ע, עה"פ "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף" (תהלים קז:ה), כי לאדם נדמה שהוא רעב ללחם וצמא למים, ועל כן מתאוה לאכול. אבל האמת הוא להיפך - כי בגלל שיש ניצוצות בהמאכל, זה גורם לו שיהי' רעב וצמא, כדי שיברך על המאכל ויאכל כמו שצריך, ובהו יביא אותם לתיקונם. וזהו 'רעבים גם צמאים', למה? כיון ש'נפשם בהם תתעטף'. ועכ"פ בימים אלו ריש שתא שנוהרים לברך, ואוכלים כמו שצריך ומעלים הניצוצות ומתקנים המאכלים, זה לבד גורם שיהי' לו למליץ זכות וליכתב בספרן של צדיקים.

ניצוצי הדף

עבודה זרה ע"ה ע"א

שא"צ להטבילם בכה"ג אם מוכרים לגוי, וטעמם כיון שלא היה כלל בידו וברשותו של הגוי, אלא ברשות הישראל ולכן אינם חייבים בטבילה.

היוצא מזה: (א) דהרבה שיטות ס"ל דצריכים טבילה, דמכירת חמץ מכירה מעולה היא. (ב) ואפי' לשיטת הבכור שור דהוה הערמה, מ"מ יש לחשוש דהוה כתרתי דסתרי וחייב בטבילה בלי ברכה. (ג) דוקא שלא לטבול בכדי שלא יחשבו שנמכר הכלי והחמץ וישכחו לעשות ביטול. (ד) דאינו חייב בטבילה.

ולענ"ד אולי להיות שאנו מבטלים החמץ כבר אחר המכירה, ועי' בשו"ת משנה הלכות (חט"ז סי' י"ח) דהמפקיר כלי שקיבל מגוי פטור מטבילה, וכן הוא בהר"צ (יו"ד סי' ק"ט). וא"כ היות שביטול לשיטת התוס' מטעם הפקר, ולשיטת רע"א דמועיל הביטול אחר המכירה, א"כ נחשוב הביטול כהפקיר הכלי ונפטור מטבילה. ויש לדון בסברא זו.

ימכור רק בליעות החמץ שבכלים

אבן כדי לצאת מידי ספיקות אין מוכרים את הכלים עצמם אלא רק את בליעות החמץ שבכלים, אמנם באמת יש בזה בית מיוחס, כי איך ימכור הבליעה שאין בה ממשות. ובאמת החזו"א סבר שא"צ למכור הכלים וכן כ' עוד אחרונים, וכ"ה בשו"ע הרב, שהלכה כשמואל שאין אוסר הכלים כנ"ל, אלא שפעמים שאין הכלי נקי לגמרי, ויש עליו חמץ בעין וזה מוכר להגוי.

המוכר כליו לגוי אם צריך להטבילם אחר פסח

מנהג ישראל שמוכרין הכלים או החמץ הדבוק בכלים לגוי בפסח, ונבאר צדדי הנידון והשאלות בזה: מעיקר הדין אם מוכר את הכלים עצמן, יצטרך לטבולן אחר הפסח ככל כלי שקונה מהעכו"ם. וכ"כ החיי אדם (כלל ע"ג סי' ג'), שו"ת שיבת ציון (סי' י"א) בשם הנודע ביהודה, וכ"כ בחת"ס (חאו"ה סי' ק"ט). ובתוספת מעשה רב (הל' פסח אות מ"ז) כתב שהגר"א ה' נזהר מלשתות בכלים של חמץ לאחר הפסח, מאחר שנמכרו לעכו"ם עם החמץ שבהם קודם פסח, ואח"כ חזר וקנאם, וצריכים טבילה שנית ע"ש.

אמנם יש פוסקים, הגרש"ק בשו"ת טוב טעם ודעת (תליאתה ח"ב סי' כ"ב) דכתב דמכירת חמץ הוה קצת כהערמה, מ"מ היות דהוה אחר ביטול כשי' הבכור שור מהני הערמה, מ"מ לגבי טבילת כלים יש לומר דלא הוה מכירה. עכ"פ יש לטבול בלא ברכה דלא ליהוי כתרתי דסתרי. מ"מ בשו"ת האלף לך שלמה (חיו"ד סי' קצ"ג) כתב דדמי למ"ש (שבת ט"ז) היכרא עבדו רבנן כי היכי דלא לשרוף עלי' תרומה וקדשים, והכ"נ עשו היכר שלא יטבילו הכלים, להודיע שאין המכירה רק הערמה ויעשו גם ביטול, ולולא היכר זה יש לחוש שיבואו לטעות לחשוב שמכירה גמורה היא ויסמכו עלי' ולא יבטלו החמץ, ולכן עשו היכר שלא להטבילן, ע"כ.

ועי' יביע אומר (ח"ו) שמפלפל בדבריו. ובשו"מ (שתיאתה סי' נ"א) ועוד סוברים

אותו ממקומו. וכן כ' במשנ"ה שרק מקרר [פריז'דער בלעז] וכדו' הוי מחובר לקרקע. ולפ"ז יכתוב בשטר המכירה שמוכר רק את החמץ שנמצא שם, אבל אינו מוכר את הכלי בעצמו, או יכול לשפוך דבר הפוגם על חמץ הנשאר, כגון מדברים המנקים, וממילא יהי' כמו שאר כלים.

טוסטער אובן לענין מכירה לעכו"ם

טוסטער אובן הוא יותר קל מזה, כי אין צריך לטבול כל הטוסטער אובן אלא רק התבניות [בעקלעך בלעז] שהשתמשו בהם בחמץ.

כלי ברזל חייבים בטבילה מדאורייתא וכלי זכוכית מדרבנן

השתא דאתא לידן הך מילתא דטבילת כלים נבאר בקוצר אמרים מקורם: כלי ברזל חייבים בטבילה מדאורייתא, וכלי זכוכית צריך להטבילם מדרבנן כי הם דומים לדאורייתא, כ"כ בש"ך (יו"ד ה' טבילת כלים), וא"כ כלי זכוכית שחייבים מדינא בטבילה, צריך להטבילם בברכה.

כלי חד-פעמי לענין טבילת כלים

דנו האחרונים לגבי טבילת תבניות [בעקלעך בלעז] שאופים בהם חלות, ולאחר שאופים בהם פעם אחת זורקים אותם, אם חייבים הם בטבילה. בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' ל"ב), וע"ש שהביא מחלוקת השב יעקב והגידולי טהרה אי ילפינן טבילת כלים הנקחים מעכו"ם מטומאה בכל הפרטים, וזהו שיטת השב יעקב.

והג"ט חולק ע"ז, והביא המג"י שם בשם הג"ט דאע"ג דקיי"ל דאפי' תשמיש ארעי אסור בלא טבילה, היינו היכא דראוי עכ"פ לתשמיש קבע. אבל הכא אינו ראוי לתשמיש קבע, ע"ש. והיות דכאן הג"נ אין

איך מוכר פירורים הדבוקים בכלים שאינם שוה פרוטה

אמנם אע"פ שהם רק פירורים ואינם שו"פ, יכול למכרם, כאדם שמוכר בית עם כל מה שיש בתוכו, שאסור להמוכר ליקח משם אפילו פחות משו"פ, כי מכר הכל, וא"כ גם בחמץ מכר הכל ביחד ונמצא שמכר אף הפירורים שאינם שו"פ. וכעין זה כתבו הפוסקים (עי' שו"ת משנה הלכות ח"י סי' רפ"ח) עמ"ש בשו"ע דאין ב"ד יושבים על פחות משה פרוטה, מ"מ כבר ישבו כבר על שו"פ דנים ג"כ על פחות משו"פ. ובשטר מכירת חמץ הפרטי, כותבים שחמץ הנדבק בכלים ניתן במתנה לעכו"ם.

במלקטים ראיתי בשם הסטייפלער שהחזו"א בערוב ימיו מכר גם הבליעות בכלים. ועי' בחזו"א (או"ח סי' קי"ז סק"ב) דבלוע בכלי קל יותר מבלוע באוכל, מפני שבליעה בכלי נחשב כמו שנפלה עליו מפולת כיון שאינו ראוי לאכילה בעין, ואף שיכול להוציא ע"י בישול, משא"כ בלוע באוכל.

ובשטר מכירת חמץ הפרטי, כותבים שחמץ הנדבק בכלים ניתן במתנה לעכו"ם.

טוסטער לענין מכירה לעכו"ם ולענין חוב טבילה

טוסטער שצולים שם פרוסות לחם מאד קשה לנקותו ויש שם חמץ בעין, ולכן מעיקר הדין צריך למכרו לעכו"ם שלא יהא אסור משום חמץ שעבר עליו הפסח. ואם מוכר כל הטוסטער נכנס בזה לשאלות שאולי צריך לטובלו אחר הפסח כמו שביארנו. וההיתר שכ' האחרונים בזה כדעת החיי אדם, שכלי שהוא מחובר לקרקע אינו צריך טבילה והטוסטער הוי מחובר לקרקע כי מפעיל אותו ע"י השטעקער שמכניס לקיר.

אמנם רוב הפוסקים ס"ל שצריך לטבול, ומחובר לקרקע הוא רק בכלי שאין מזויזם

בהם ה' צריך הגעלה, הכ"נ צריכים טבילה להכנס בתורת גירות לרשות ישראל, אפי' שלעת עתה לא השתמש בה עכו"ם, מ"מ הלי' טבילה לומדים בסוג הכלי. והביא כן ג"כ מהחת"ס שחולק על השב יעקב דלא ילפינן מטומאה, ונחית ליסוד הנ"ל.

בעל חנות אם יכול להטביל כלים למכרם לישדאל

במנחת יצחק (ח"ז סי' מ"ג) ובשבט הלוי כ' שחנות שמוכר כלים של עכו"ם, אינו יכול להטביל הכלים למכרם לישדאל. וכן הקונה את הכלים כל עוד שלא קנה אינו יכול לטבולם. וכ"ק אאדמו"ר זי"ע לא סבר כן (עיין שו"ת משנה ח"יב סי' ל"א), אלא שבעל החנות יכול להטבילם, ואין הלוקח צריך להטביל שנית.

גר שמתגייר אם צריך להטביל כליו

דבר חידוש כ' בשם משמואל (פ' מטות) בשם אביו האבני נזר, שגר שמתגייר א"צ להטביל כליו, שהטבילה שטובל בשביל עצמו מועיל גם בשביל כליו. ועי' בשו"ת נזר הקודש (חיו"ד סי' י"ז) שגר שנתגייר היות שאיסור הכלים מצד הגוי, וכאשר נפקע הבעלים נפקע האיסור ע"ש. ועי' בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ה סי' כ' אות ד'). ובשו"ת משנה (ח"ט סי' ר"ט) [ובתשורת שי (מה"ת סי' ק"ג) דאפי' ישראל מומר שחזר בתשובה כליו צריכים טבילה, אמנם החת"ס על השו"ע (יו"ד סי' ק"כ סעי' ט"ו) ס"ל דלא בעי טבילה]. ועוד פוסקים (יביע אומר ח"ז יו"ד סי' ח', שבט הלוי ח"ו סי' רמ"ה אות ב') ולא נעשו כליו ככלי הפקר, כ' שאין מועלת הטבילה בשביל הכלים וצריך להטבילם לחוד.

משהין בה ואין אופין בה אלא פעם א', וגם אין מקבלים טומאה, יש לומר דא"צ טבילה אף לכתחילה, ומכ"ש שכבר נהגו כן, וכן עמא דבר שלא לטבול.

ובאנ"מ (ח"ג יו"ד סי' כ"ג) דהוה כדלעת יבשה ברמב"ם (רפ"ב מהל' כלים) שטהורים, שא"א שיעמדו אלא לזמן מועט וכו' וממילא אפשר דאינם צריכים טבילה, דלשיטת שא"צ להטבילם כי הוא כלי גרוע וזורקים אותו.

ובשו"ת משנה (ח"ז סי' קי"א, ח"ח סי' ס"ט, חט"ז סי' כ' וסי' קל"א) כ' שחייבים בטבילה מדאורייתא. ומה שכהיום משתמשים בהם רק פעם אחת, אין בזה כלום, כי הרי יכול להשתמש בהם פעמים הרבה. וכמו בעשיר שמשמש בכוס יקרה מאד פעם אחת וזורקו ודאי שצריך לטבולו.

ומביא כ"ק אאדמו"ר זצוק"ל ראייה מראב"ע (בכרות כח). שנמלך באשתו אם לקבל עליו להיות ריש מתיבתא, ואמרה לו אולי למחר יעבירו אותך מגדולתך. ואמר לה לישתמש אינש יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר - שאע"פ שהכוס היקרה יכולה לישבר אחר יום אחד ישתמש בה האדם, הרי שאע"פ שמשתמש בכוס יום אחד הוי השתמשות. ומכח זה מתיר שם לקדש בכוס חד פעמי שזורקים אותו מיד.

ועוד יותר ע"פ דברי האיסור והיתר (שער נ"ה סי' פ"ג), וכן משמע ברש"י (ע"ז פה:) וברשב"א בס' תורת הבית (בית רביעי שער ד') בהיתר ואיסור הכלים, דכלי סעודה האמורים בטבילת כלים ילפינן בדוגמת גיעולי כלים, דכל כלי שאם ה' גוי משתמש

מערכת המשנה

ליקוטים קצרים מתוך שו"ת משנה הלכות ושאר ספרי רבינו הקדוש זי"ע
נערך ע"י הרב מרדכי צבי גינזבורג | אין ללמוד מכאן הלכה למעשה

במסגרת דף היומי

הוריות י"ג ע"ב

שאתה עוסק בהם, עכ"ל. רואים מדבריו דאין שום איסור באכילת דברים הקשים לשכחה.

אבל הג"ר שמועון סופר בהתעוררות תשובה (סי' א') כתב, שכל מי שאוכל דברים אלו שקשים לשכחה עובר על הפסוק 'רק השמר לך'. וכן הדין במ"ש בשו"ע (או"ח סי' ד' סע' י"ח) בדברים הצריכים נטילה במים, שאם עשה אחד מאלו ולא נטל ידי, עובר. וע' בשו"ת יביע אומר להג"ר עובדיה יוסף (ח"ב חיד"ד סי' ח') אריכות בענין זה.

והנה מנהג העולם כשאוכלים זיתים שמניחים בתוכה שמן זית, ואז מותר לאכלם. וחכם אחד כתב על מנהג זה שאין לה שום מקור.

ורבינו בשו"ת משנה הלכות (חי"ט סי' ק"ט) כתב דיש לזה מקור מסוגין, דחשיב חמשה דברים משכחים את הלימוד, וחשיב הרגיל בזיתים משכח את הלימוד, והרגיל בשמן זית משיב את הלימוד, מסייע ליה לר' יוחנן דאמר כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה. וכיון שאמרו כשם שהזית משכח כך שמן זית משיב, סבירא ליה לעלמא דק"ו שאם אכלם ביחד, דאז בא זה ותיקן לזה, שהשמן שגורם להשיב הלימוד מעלה גם שלא ישכח מתחילה, דאם מעלה מה ששכח כבר כל שכן שיגרום שלא לשכח מה שלא שכח עדיין.

ת"ר חמושה דברים משכחים את הלימוד, האוכל ממה שאוכל עכבר וכו' והרגיל בזיתים וכו' ויש אומרים אף המניח כליו תחת מראשותיו. חמשה דברים משיבים את הלימוד, פת פחמין וכו' והרגיל בשמן זית וכו' מסייע ליה לר' יוחנן, דאמר ר' יוחנן כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה.

הנה חקרו גדולי עולם אם מי שאוכל מדברים הקשים לשכחה עובר אקרא "רק השמר לך וגו' פן תשכח את הדברים" ואמרו ז"ל (עי' מנחות צט:): יכול אפילו תקפו עליו משנתו, ת"ל "פן יסורו", אינו חייב עד שיישב ויסירם מלבו. מי אמרין דזה שאוכל דברים המשכחים את הלימוד נמי בכלל, כיון דאוכל הוי כאלו מסירם מלבו, או דילמא אינו חייב רק כשיושב בטל, ועי"ז משכח תלמודו.

ורבינו (שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' ס"ב) הביא מה שכתב בספר חסידים (סי' תתר"ח) אחד שאל מחכם ואמר, עכברים אכלו מלחמו, אם אוכל לאכול מן הלחם. א"ל ולמה לא תאכל, א"ל פן אשכח תלמודי, ואני נזהר מלאכול כל מה שמשכח התלמוד, ועתה אני רעב. א"ל החכם אינך חייב עד שיישב ויסירם מלבו, ואני רואה אותך שאינך עוסק בתורה, ואתה פנוי ובטל מדברי תורה וכו' ומוטב לך שלא היית נזהר מדברים המשכחים כדי שתשכח דברים בטלים

מה דקיי"ל (או"ח סי' ק"פ סע' ב') דצריך לשייר פת על שלחנו. והלבוש כתב הטעם כדי שיהא מזומן לעני אם יבוא. ובא"ר הוסיף שהוא כעין מה שאמרו (עי' ברכות נד:- נה.) דהמאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו, דילמא אתא עניא ויהיב לו. וא"כ האוכל ואינו משייר כלום, הרי שכח מהעני שיוכל לבוא ולא הניח לו. וא"כ הוא מזה כנגד מזה, שהאוכל הקצה ושכח מהעני - קשה לשכחה, שהוא העונש על ששכח מהעני, עי"ש.

ומוסיף רבינו, וראיתי מובא בשם הגר"ח קנייבסקי שליט"א דאפשר שהזיתים יזיקו יותר ממה שהשמן יועיל (עי' ארחות רבינו ח"ג עמ' ק"ד). ולפענ"ד זה אינו, דלכן מדייק הגמרא דא"ר יוחנן כשם שהזית משכח וכו' כך שמן זית משיב לימוד וכו', ולשון 'כשם' מבואר כדא כן דא, ואם כן לא יזיק יותר.

ומדי דברי זכור אזכור מה שכתב רבינו (חי"א סי' קמ"ח), הנה מורגל בפי העולם שהאוכל קצה של הלחם קשה לשכחה, ובאמת אין לזה שום מקור. ואולי י"ל לפי

ישיבה בית שער

כולל משנה הלכות

בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
רח' יצחק שואלל 4
ירושלים ת"ו

לידידינו הר"ר יהושע דוד אלטמאן שליט"א
לרגל נישואי בנו הבה"ח שלום עב"ג בשעטו"מ

לידידינו הר"ר יואל ראזענבערג שליט"א
לרגל נישואי בנו הבה"ח יעקב עב"ג בשעטו"מ

לידידינו הר"ר אליעזר יוסף זילבער שליט"א
לרגל אירוסיו בנו הבה"ח יוחנן עב"ג בשעטו"מ

הילולא דצדיקיא

י"ב אלול תרכ"ה

הרה"ק רבי אלעזר שפירא מלאנצהוט זי"ע

רבינו אלעזר נולד בשנת תקס"ח (1808 למס') בעיר ריבאטיטש (Rybotyche, Poland) לאביו הגדול הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא זי"ע בעל בני יששכר, שכיח באותו עת כאב"ד בעיר ריבאטיטש. ולאמו בת הנגיד רבי שמואל ז"ל מבוטשטאש (Buchach, Ukraine).

בצל רבותיו הקדושים זי"ע

בילדותו זכה רבינו לנסוע עם אביו להרה"ק הרבי ר' מענדל'י מרימאנאב (Rymanów, Poland) זי"ע. וכן הסתופף בצילם של הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ (Ropczyce, Poland) זי"ע, הרה"ק ר' צבי הירש מרימאנאב זי"ע, הרה"ק רבי שלום מבעלזא (Belz, Ukraine) זי"ע, הרה"ק רבי מאיר'ל מפרעמישלאן (Przemyślany, Ukraine) זי"ע, ועוד.

פעמים רבות נסע להרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב (Zhydachiv, Ukraine) זי"ע, שהחשיב מאוד את רבינו. ומסופר: פעם אחת בהיות הרה"ק הבני יששכר, עם רבינו ואחיו הצעיר הרה"ק רבי דויד מדינוב (Dynów, Poland) זי"ע בזידיטשוב, ותחת אחד השיחים שאל הרה"ק מזידיטשוב את הבני יששכר: "מאין ומהיכן לקח מחותני [הרה"ק ר' שמואל מפרעמיסלא (Przemyśl, Poland), בנו של הבני יששכר, היה חתנו של ר' הרצעלא, חתן הרה"ק מזידיטשוב] שתי נשמות יקרות ומסולאות כאלה לשני בניו הללו, שהמה נשמות ללא גופים".

עוד מסופר: פעם אחת נכנס רבינו לקבל שלום מהרה"ק מזידיטשוב זי"ע, ועמד הרה"ק בפניו מלא קומתו. ובעת צאתו מאתו, אמר הרה"ק מזידיטשוב: "אל יפלא בעיניכם על יתרת הכבוד שנהגתי בהאברך הלזה, יען כי זה זמן רב לא ראיתי צורה שלימה ומהודרת כמו האברך הלזה, שלא פגם עדיין את צורתו".

וכן מסופר: פעם אחת הגיע הרה"ק מזידיטשוב זי"ע לעיר מונקאטש (Mukachevo, Ukraine) בעת כהונת הבני יששכר זי"ע כרב דשם. בצאתו לשלום חפץ הבני יששכר ללוותו, אבל צר היה המקום בעגלה לשניהם יחדיו, על כן לקח הבני יששכר עגלה לעצמו לקיים מצוות לויה לאותו צדיק. והרה"ק כיבד את רבינו שישב אצלו בעגלה, כך נסעו הלך ונסע עד המקום ווערצקי (Veretsky pass) שהיא בריחוק הרבה פרסאות (בערך 45 מייל), וביניהם הרבה יערות מלאים אילנות למכיר. בדרך נסיעתם הגיד הרה"ק מזידיטשוב לרבינו: "הלא תדע, כי כפי מספר העלים הנמצאים פה על עצי היער ועל כל האילנות הרבים ההם, כל כך יחודים לאין שיעור עשיו בדרך". ובנוסח אחר אמר: "מער ויפיל בלעטליך עס איז אויף די ביימער, האבן מיר מתקן געווען נשמות אויפן יעצטיגע וועג" [יותר ממספר העלים שעל האילנות שבדרך, גדול מספר הנשמות שתיקנו על זה הדרך].

רבינו הסתופף גם בצל הרה"ק מרוז'ין (Ruzhyn, Ukraine) זי"ע, ונתכבד לסידור קידושין בעת נישואי הרה"ק מרוז'ין זי"ע בזיו"ש עם מרת מלכה ע"ה [נכדת רבי שמחה מדוקלא (Dukla, Poland) זצ"ל,

זקנו של אשת רבינו, שהייתה מקודם מחברתו של הרה"ק רבי צבי הירש מרימאנוב ז"ע. ותמיד היה מורגלא בפומיה לומר, כי בעת סידור הקידושין היה אז כל איבריו דא לדא נקשן, בהעלות על לבבו לפני מי הוא אומר: אשר אסר לנו את הארוסות וכו', ומי הוא החתן הקדוש והטהור.

הנה לפנינו סיפור פלא בעת שחזר רבינו מנסיעתו אל הרה"ק מרוז'ין ז"ע. פעם נסע רבינו עם בנו רבי שלמה, ועם הרה"ק רבי שלום מקאמינקא (Kamenka, Ukraine) ז"ע בצוותא חדא אל הרה"ק מרוז'ין ז"ע. בדרכם חזרה סמוך לסטאניסלאוו (Stanislavchyk, Ukraine) כלתה להם פרוטה מן הכיס, ונכנסו לאיזה אכסניא להנפש מעט. ודיברו הקדושים הרה"ק רבי שלום ורבינו זה לזה בהתנצלות: מה לעשות מעתה כי אין בידם לפרוטה אפילו שוה פרוטה להוצאות הדרך לביתם.

עודם מדברים והנה איש אחד סגי נהור ארחי ופריחי המבקש פרוטות לנדבה, בא לבית האכסניא, ומישמש בידיו, ונתקרב להרה"ק מקאמינקא בנתינת שלום, ושאל מי הוא, ואמר: הרבי מקאמינקא. ואמר האיש: "הלוא בקאמינקא יש לי שם קרוב בגלילתו, והנני רוצה לשלוח לו כסף, ואחלה פני הרבי ליקח ממנו ולהיות שליח להולכה למסור לקרובי". ואחר כך הסיב האיש פניו בנתינת שלום לרבינו, ואמר לו שהוא הרבי מסטריזוב (Strzyżów, Poland). וגם אליו אמר האיש כדברים האלה: "כי יש לו אשה אחת קרובה בכפר וויסאקא (Wysoka Strzyżowska, Poland) הסמוך לסטריזוב (מרחק של 6 מייל), מקום שדר שם ר' יעקל (איש חסיד שהיה נקרא ר' יעקל וויסאקאר שהתגורר באותו כפר), ויאבה מעלתו להוביל בגיני עבודה כסף", ומסר לו הסכום. והגבאי של רבינו רשם על הנייר את שם האשה שהגיד הסגי נהור, כי לא ידעו ממנה, ואם כי היה הכפר וויסאקא כפר קטן, חשב רבינו, כי אולי היא איזה אלמנה אשר לא נודע לו. ויפרד מהם לשלום. והמה חשבו כי מה' יצא הדבר, כי ביני לבני יהיה להם טובת הנאה שיקחו בהלוואה הכסף להוצאות הדרך, ובביתם כבר יהיה להם שם מעות למסור נכון מיד למי שנשלח.

ויהי כבוא רבינו עם בנו רבי שלמה לסטריזוב, ושאלו ודרשו מיד אחרי האשה שהגיד האיש בכפר הנ"ל, בקשוה ולא מצאתיה, כי לא היה שם אשה בשם זה מעולם. ואכן נודע הדבר, כי משמים נשלח להם הכסף ע"י איש פלא, כי יודע ה' דרך צדיקים, ובבואם מנסיעת מצוה מבית רבם הקדוש ז"ע.

גם נסע רבינו אל הרה"ק מצאנז (Nowy Sącz, Poland), שחיבב מאד את רבינו, ומסופר: הרה"ק מצאנז היה נוהג לפעמים שיצא מחדרו, והיה שואל לאנשים שעמדו והמתינו להיכנס אליו, למי יש מטבע שרוצה שילחוש עליו. פעם אחת כששאל כנ"ל, ניגש אליו איש אחד עם מטבע בידו שהייתה לו מרבינו. תיכף כשנטלו הרה"ק מצאנז את המטבע בידו, ביקש מהאיש שישאיר את המטבע אצלו, והוא יתן לו מטבע אחרת, מרוב חשיבות שהיה זה נחשב אצלו.

האיש מקדש

בהגיע רבינו לפרק האיש מקדש בהיותו כבן ט"ו שנים בשנת תקפ"ג (1823 למס'), שידכו אביו הקדוש עם הכלה מרת טאבה חוה ע"ה, בת הנגיד התורני רבי יהושע העשיל זצ"ל מדוקלא, מצאצאי הפני יהושע ומגיני שלמה. מועד החתונה נקבע לחדש ניסן בעיר ריבאטיטש, מקום רבנותו ומגורי אבי החתן הרה"ק הבני יששכר ז"ע. ואבי הכלה שהיה עשיר מופלג התחייב לסלק עוד לפני החופה סך ד' מאות אדומים דינרי זהב.

אמרו חז"ל (שבת קל). ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא. והנה בהגיע תור כלולתם ביומי דניסן, רצה

אבי הכלה לפחות מסכים הנדן מכפי הבטחתו, והרה"ק בני יששכר לא הסכים לזה. ומוחזות הסכסוך גמר המחזות בדעתו לבטל את השידוך, ולקח את בתו הכלה עמו, ונסע חזרה לביתו עם כל משפחתו ואחוזת מרעיו.

ויהי בנסעם בדרך, ראה רבי יהושע העשיל על בתו הכלה, שפניה אינה כתמול שלשום, ובוכה מאין הפוגות. רבי יהושע העשיל ניסה לעודדה בדברים, ואמר לה: "בתי היקרה, מדוע פניך רעים, אל תדאגי ואל תיראי, דאגותיך עלי בעזרתי יתברך לבחור וליתן לך חתן משובח ומפואר, אשר תשבע ממנו רצון יותר מהחתן הלז". אך היא במורדות לבה ענתה ואמרה: "אבי יקירי, תדעי, כי חתן תמים למעלות כזה, כפי שמספרים תהילתו וצדקתו, לא תמצא דוגמתו בכל העולם". בראות רבי יהושע העשיל את גודל צערה ומורדות לבה וכוונתה לשמים, צוה לחזור לריבאטיטש, והסכים בדעתו לסלק את הנדוניא כפי המדובר.

ואכן התקיימה חופת רבינו עב"ג הצדקנית בסימן טוב ובמזל טוב כמה ימים לפני חג הפסח. שבעת ימי המשתה נמשכו בליל התקדש החג והוצרכו לעשות שבע ברכות בתוך הסדר. והרה"ק הבני יששכר בירך השבע ברכות על הכוס השלישי בהתלהבות נוראה, עד אשר כפף עצמו, והכוס אשר בידו נכנס והגיע תחת השולחן הטהור אשר לפניו.

אחרי החתונה היה רבינו סמוך על שלחן אביו הקדוש, שנתן לו דמי שבוע שיהא לו סיוע שיוכל לישב על התורה ועבודה באין מפריע. בשנת תקפ"ה (1825 למס') כאשר קבע הבני יששכר את דירתו בעיר מונקאטש לכהן שם ברבנות, הגיע אותו גם רבינו חזקוני.

פזרן בממונו

בעת ההיא כששהה סמוך על שולחן אביו בעיר מונקאטש, שוקד על דלתי תורה לילות כימים, ומתנהג את עצמו בפרישות בקדושה וטהרה, עלה בלבו של רבינו על דבר הסך העצום שהועיד עבורו חותנו לנדן, שטוב לתת את הסכום לאיש נאמן על ידי היתר עיסקא, והפירות שיקצרו, יעלו למחיתם ולצורכם מידי שנה, ודיבר על כך עם זוגתו, והיא נענה לעצתו, ואכן רבינו מסר את הכסף לאיש נאמן.

אמנם לא חלפו ימים רבים, עד אשר נודע בשערים לכל באי שערי העיר מונקאטש, אשר לבנו של הראב"ד ישנו הון כסף נדוניא סך רב. ויבואו האנשים אליו כמפעם לפעם ויכלו את פני האברך הקדוש, שיתן להם סכום על איזה משא ומתן שנזדמן לידם כהנה וכהנה צורכי בני ישראל מרובים, ורבינו מרוב טובו הגדול וברחמיו אשר נכמרו עליהם, נתן להם בכת"ק פיתקא להגביר אשר אצלו הכסף, ליתן למוסר כתב זה מכספו על חשבונו שלו, וכך עשה להשני וכך להשלישי וכך לכל העדר אשר צבאו בהמוניהם, לכל אחד סכום מסוים מעט מעט, עד אשר נכה מאתו כל כספי פקדונותיו ויצא נקי מנכסיו.

ויהי לעת תקופת השנה, עלה בדעת מרת טאבא חוה, כי הנה עת לחשבון ובא מועד לעמוד עם הגביר על הפקדון, ולקבל מאתו את דמי הפירות כאשר הוסכם. ודיברה עם בעלה מזה, אך הוא השיא את לבה לדבר אחר, ולא ענה כשאלתה. וכראותה כי כך הוא, שלחה אל פני הגביר לדעת מה זה ועל מה זה. בא אליה תיכף הגביר ובידו תכריך הפתקאות ששלח אליו רבינו, ואמר לה: "הכר נא

למי החזתמת" - כת"ק של בעלה הקדוש, והוכח לה היטב שיצאו נקיים מנכסיהם עד הפרטה האחרונה, אין כאן לא קרן ולא ריוח, כי אם הקרן העומדת להם לעולם הבא לזכות ולצדקה.

על כס הרבנות

דרכו של רבינו היה להתפלל בדמעות שליש בהושענות והקפות, והאריך עד סמוך ללילה ממש, ומן הטלית נטפו פלגי מים וזיעה. כשכלתה עבודת היום המאמצת, פנה לביתו לסעודת היום, והנה העניות היה גדול ביותר, והיו כל כלי ביתו וספריו, חוץ מאלו הנצרכים לו ממושכנים בידי אחרים, ולא היה לו לסעודת היום כי אם מעט רוביא - מערך ולא יותר, ואכל בשמחה את סעודת היום, ושמח בחלקו ובמתן גורלו. פעם אחת כלתה הפרוטה מן הכיס עד שלא נשאר להם פרוטה עבור נר להאיר להם הלילה וללמוד לאורה, או אז הצקתו הרבנית כי יסע למדינת אונגרי (Hungary) עבור מעות, ואז החל לדרוש בשם ה', ורבו אצלו חסידים אשר הסתופפו בצל קורתו.

בשנת תקפ"ט (1829 למס') כיהן רבינו בעיר ריבאטיטש ע"פ פקודת אביו. בשנת תקצ"ח (1838 למס') נתקבל רבינו לכהן פאר בסטריזוב. ומשם פנה הודו לכהן בק"ק לאנצהוט (Lancut, Poland) שעל שמה נתפרסם.

דרכו של רבינו היה לאפות מצות מצוה בערבי פסחים, אמנם אביו הקדוש לא נהג כן. פעם אחת נסע אחד מאנשי שלומו של רבינו לדינוב לימים האחרונים של פסח, וישלח עמו רבינו מנחת ביכורים לאביו מצות מצוה שאפאם בערב פסח. בהגיע המצות להבני יששכר הוטבו מאוד בעיניו, ואמר: "שמריח בהם ריח מלא ברכת ה', ואם ירצה ה' בשנה הבאה, גם אנו נאפה מצות מצוה בערב פסח", וסיים: "יפה כח הבן מכח האב". כאשר סיפרו זאת לרבינו, נענה ואמר ופירש דברי אביו: "יפה כח הבן - שהוא מכח האב".

בשנת תר"א (1841 למס') ביום י"ח טבת כבו המאורות, בהעלות בסערה השמימה הרה"ק הבני יששכר זי"ע, ורבינו נתמנה למנהיג העדה ולממלא מקומו. אמנם בהיות שכבר היה רב בלאנצהוט נשאר שם, וכל העדה נהו אחריו כצאן אחר הרועה, בהיות שראו אצלו בבואת אביו הקדוש בהנהגותיו והליכתיו הנאדרות בקודש ובנוסח תפילתו ומנהגיו שהיו בדומה מאוד לאביו. ואחיו הרה"ק רבי דוד זי"ע מילא את מקום אביו בדינוב.

סמוך לפטירת אביו נולד בן לרבינו, ורבינו שלח אחר אביו לזמנו על הברית, ולשאול בעצת קדשו איזה שם ליתן לרן הנולד. וענהו הבני יששכר על ידי מכתב, שלברית לא יוכל לבוא מחמת טורח הדרכים. ובאשר לשם - 'עוד חזון למועד'. והיו דבריו סתומים ונעלמים, עד אשר אחר ימים מועטים הורע מצבו, ורבינו נסע אל אביו. ופטירתו התרגשה ביום השמיני ללידת בנו, ושלח רבינו שליח למול את בנו, וסיפר לבני ביתו הדאוגים שבחסדי ה' שלום לאביו, שלא להפריע ולהשביט שמחתם. אך כשהלך לטבול קודם הברית, וראה בן רבינו רבי שלמה את הקריעה על לבו, נפלה רוחו בקרבו, אך שמר את הדברים בליבו. בהגיע לקריאת השם אמר ויקרא שמו בישראל: "צבי אלימלך בן הר"ר אלעזר". וכל הקהל פרצו בבכי, בהבינם שמשו"ח ה' נלכד בשחיתותם, והצדיק אבד, וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'.

דרכו ומנהגו של רבינו היה להתפלל מוקדם בפניא דמועלי שבתא. פעם אחת הקדים ביותר לבוא אל בית מדרשו בסטריזוב, ובנו רבי שלמה כרוך אחריו, ועדיין אין איש בבית כי אם איש אחד אשר

חבש שטר"מל מרופט ובגדיו היו גרועים ביותר, וישב מאחורי התנור, ואמר שם מספר קטן תהלים או שיר השירים. בראותו כי נכנס רבינו, קם ממקומו בהתרגשות, ונתן לו שלום בשמחה עצומה, ושב אל מקומו. בהמשך הליכתו של רבינו לעבר כותל המזרח אמר לבנו רבי שלמה: "תדע לך אשר הגיד לי אבי הקדוש: על איש זה שעומד עליו שליש העולם", והתבונן העלם היטב בדברי קודשו של אביו. ואחר בוא הנערים ידידיו וחבריו, ביקשם להראות הפלא הלז, אך פרח לו איש האמת ואיננו. לשווא היו יגיעותיו וחיפושיו חיפוש אחר חיפוש, כי לא מצאו. לאחר השולחן הטהור אמר לאביו את אשר קרהו, אשר חיפש את האיש ולא מצאו. אמר לו אביו: "הלוא הראתיו לעיניך, והיטבת לראות". ואחר כל זה היה לפלא שכל כמה שחפץ לחקך באביו הקדוש מי היה האיש הלז, הנה נסתבב הסיבה ולא היה יכול למלאות חפצו, ואת שאהבה נפשו לא מצא ותעלומה היתה זאת, ואין קורא לה עד היום הלזה.

פעם אחת באמצע עריכת השולחן, אמר רבינו לחסיד אחד שהסתופף בצילו: "תן תיקון לנשמת אבין, כי עכשיו מוליכין אותו לגן עדן". לאותו חסיד היה אח שהסתופף בצל אחי רבינו הרה"ק ר' דוד מדינב זי"ע, והתברר שבאותה שעה בדיוק אמר גם הרה"ק רבי דוד לאחיו בכהאי לישנא.

סיפר הרה"ק רבי שלמה ממזנקאטש זי"ע, בנו של רבינו: פעם אחת ישב רבינו על יד השולחן ולמד בספר הזוה"ק בדביקות גדול. לפתע התחיל בנו ר' צבי אלימלך שהיה עוד עולל מוטל בעריסתו לבכות מאין הפוגות. ורבינו שהופרע מדביקותו הגדולה, עמד מכסאו ושלחנו שהיה ממול לחלון, ופנה אל העריסה לראות מדוע הוא בוכה. והנה מיד ברגע שפנה מעל מקומו, ירה איזה צר צורר ברובה אשר לו, הישר על מקום רבינו, אשר ישב שם רגע קודם לכן, ודפי הזוה"ק נחרכו בצידי, אבל צדיק מצרה נחלץ, ונפשו הקדושה היתה לשלל, ויהי לנס.

פטירתו

בימי הקיץ שנת תרכ"ה (1865 למס') תקפה מחלתו לרבינו, ונסע תיכף אחר חג השבועות למרחץ קארלסבאד (Karlovy Vary, Czechia) לבקש תרופה, ובנו רבי שלמה התלווה אליו. אולם בקארלסבאד לא העלה רבינו ארוכה למחלתו. משם נסעו לווינן הבירה (Vienna, Austria) לדרוש ברופאים הגדולים.

בעת שהיה רבינו בקארלסבאד והיה מתפלל בהאכסניא שלו בקול נעים אדיר וחזק בהתלהבות נורא כדרכו בקודש, התאספו אחורי החלונות המון רב, כי לא הורגלו במקומות האלה בצדיקים ותהלוכותיהם. ומקורביו של רבינו בראותם את המון עם הנאספים בחוץ, פחדו ויראו שמא יבואו השלטונים להענישו ח"ו. ולמרות רצונם היו מוכרחים לגשת אל רבינו להפסיקו מתפילתו, ולעוררו ולומר לו שיתפלל בקול נמוך. מובן הדבר שהיו לו יסורים מזה שהפסיקו אותו מדביקותו וההתלהבות בתפילתו. לאחר שסיים רבינו את התפילה אמר שנפל ברעיוניו: באמר 'בורא רפואות נורא תהילות', שהשם יתברך יוצר כל, ברא הרפואות במקומות כאלו ש'נורא תהילות' - שיש חשש פחד ויראה מהשלטונים, להללו להשי"ת, פן ישמעו ויענישו על זה ח"ו.

גם בווינן לא הצליחו לרפאות את רבינו, ומצבו התדרדר מיום אל יום, ובהגיע מוצאי שבת קודש אור ליום י"ב אלול, הוכבד המחלה מאוד. קרוב לאור היום בעוד הלילה, קרא רבינו לבנו. ביום ראשון בבוקר אחר הנץ החמה נלקח ארון אלקים השמימה. מיד אחרי פטירתו הודיע בנו רבי שלמה במר

לבב את הבשורה לא טובה להרה"ק מצאנז זי"ע על ידי הדילוג רב, ולקבל עצת קדשו אם להוביל את גופו הקדוש של רבינו ללאנצהוט.

וביני לבני הלך יחד עם הגאון רבי אליעזר הורביץ זצ"ל, אב"ד דקהילת וויען, והלכו לשר ראטהשילד לבקשו אם יוכל לעמוד בעזרתם בענין זה. והשיב: "כי להוביל למקום רחוק כזה ללאנצהוט (מרחק של 350 מייל) הוא דבר קשה מאוד לקבל רשיון לזה, ועל כן עצתו שישאר בוויען. ולאשר הרב מוויען מפליג בשבחיו אתאמץ לסייע, ויבחר בעדו מקום יותר חשוב לפי כבודו, וכבוד אבותיו הק". והוסיף ואמר: "גם אני מביטחכם שייתירו לעשות אוהל קטן סביב משכן הצדיק לכבוד ולתפארת". והרב מוויען כבר חשב בדעתו לעשות כעצת השר.

אמנם הרה"ק רבי שלמה לא נתן מרגוע לנפשו לעצה זו. והוא המתין בתקוה גדולה לתשובה הרה"ק מצאנז. וכבר פנה יום ראשון ויהי ממוחרת ועבר כבר יום השני מעת פטירתו ואין עונה מצאנז, והכל כבר נתיאשו להשתדל אצל המלכות לקבל רשיון עבור הולכת גוף הנפטר, כי היה הדבר קשה מאוד. על כן הלך הרה"ק רבי שלמה לבית החיים לבחור המקום למשכן קדושת אביו, ובעלי החברה קדישא החלו בחפירת הבור, ולגודל מוריות לבו של הרה"ק רבי שלמה נתעלף. בתוך כאשר התעסקו האנשים לעוררו מעלפנו, ראו מרחוק איש אחד בא במרצה, והוא מורה באצבעו להשביתם ממלאכתם בחפירת הבור, וכשבאו לקראתו ראו שהביא טעלגראם מצאנז, ושם כתוב: "כי נכון וישר בעיניו להוליך את הצדיק הנפטר מוויען". בראות הרה"ק רבי שלמה את הדברים, רוח חדש נתמלא בקרבו ונתחזק לעשות עוד מאמצים להעביר את רבינו הקדוש מהעיר וויען, והוא מלא בבטחון שיתמלא רצון צדיק מצאנז. הוא הלך שוב אל המרא דאתרא, ויחדיו הלכו אל המיינסטער, שם נפל להגלי השר וביקש בתחנונים, שיאיל בטיבו לתת רשיון על העברת אביו. השר בראותו את כל זה נכמרו רחמיו ונתער לו, ובנחיצות רבה הוכרחו עוד לילך ממקום למקום עד המאגיסטראט וניתן לו צו לפקודת העיר ולרופאים הממונים על זה לעשות ההסגר בארונות כפי החוק, ועלתה בידו לעשות ניחא לנפש צדיק.

ויהי בנסוע הארון משם ביום השלישי, וביום הרביעי באו ללאנצהוט. בלאנצהוט השתוממו הרופאים עד למאוד בראותם פנים צהובות וגוף רענן, ולא האמינו למשמע אוחזם שכבר ג' ימים עבר מאז שנפטר. סמוך לעת ערב נטמן ארון הקדוש בתוך אלפי ישראל אשר נהרו מרחוק ומקרב לחלוק כבוד האחרון לרבינו, ואהל נבנה על קברו.

צאצאיו

רבינו השאיר אחריו דורות ישרים ומבורכים, ואלו הן: בנו הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע, אבי שושלת מונקאטש. בנו הרה"ק רבי מנחם מענדל פנחס זי"ע אב"ד לאנצהוט. בנו הרה"ק רבי שמוחה זי"ע אב"ד לאנצהוט. בנו הרה"ק רבי צבי אלימלך זי"ע אב"ד בירטש (Bircza, Poland). בתו מרת אדל רבקה ע"ה, אשת הרה"ק רבי ישעיה הירץ שפירא אב"ד דינוב, בן אחי רבינו הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע, ושני בנות נפטרו בילדותם.

ספריו

רבינו השאיר אחריו ברכה את חיבוריו הקדושים יודעי בינה על התורה ומועדים, וכן ספר עזר וישועה על סוגיות הש"ס שלא זכינו לאורו.

לסיבת קריאת ספרו בשם 'יודעי בינה' כתב רבינו, ח"ל: וקראתי שם חיבורי חלק זה בשם 'יודעי בינה', כי ידוע לתלמידי מרן אשר כבוד אאמ"ו קרא שם ספרו 'בני יששכר', בעבור כי רבו המובהק לו אשר מפורטים לבעל רוח הקודש הוא אדמו"ר הקדוש זצללה"ה מלובלין (Lublin, Poland), חזה ברוח קדשו שהוא משבטו של יששכר. וכשחזה ביה כדרכו בקודש אמר שהוא חזיון טוב. לזאת אני הקטן מתלמידי, דעתי לקרות שם 'יודעי בינה' כמבואר (דהי"א יב:לג) "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה בישראל", ועוד טעמים כמוסים ונעלמים. והשם יתברך יאיר עיניו בתורתו, והיו חיים למוצאייהם ולכל בשרו מרפא, כאשר יאירו ויזהיר עיני שכל נפש המשכלת בשלהבת בגחלת להיות חומדות בחידושי תורה הקדושה שנתחדש למועלה, ויעורר בזה קץ הפלאות, ונזכה לראות בשמחה הכוללת, ויראו עינינו וישמח לבנו בתכלית הישועה אשר כל העולמות מיחלים ומצפים, ומלאה הארץ דעה את יי", וימלא כבוד יי" את כל הארץ במהרה בימינו אמן.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מקורות: תולדותיו בספרו יודעי בינה ע"י נכדו רבי משה בן ציון שפירא שנת תשע"ד

אהל ומצבת הר"ק רבי אלעזר שפירא מלאנצהוט זי"ע בבית החיים הישן בלאנצהוט

מגיד משנה לנוער

פְּרִשֶׁת כִּי תֵצֵא

סְמִיכוֹת פְּרִשֶׁת שׁוֹפְטִים לְפְרִשֶׁת כִּי תֵצֵא

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשִׁבִּיתָ שְׁבוֹי" (כא:י). מֵעַן קָעַן זָאָגְעֵן אַז דָּער סְמִיכוֹת צו פְּרִשֶׁת שׁוֹפְטִים (כא:ט) "כִּי תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֶי ה'", אִיז לױט װאָס עָס שְׁטײט אִין דִּי גְמָרָא (סוֹפָה נב.) לְעֵתִיד לְבױא װעט דָּער יצֵה"ר פֿאַר דִּי צִדִּיקִים אוֹיִסְזֶעֱהֵן ווי אַ בֶּאָרְג, און צו דִּי רְשָׁעִים װעט ער אוֹיִסְזֶעֱהֵן ווי אַ הָאָר. און דָּער טַעם אִיז װײַל װאָס אַ גִּרְעֶסְעֶרֶע מִדְרִיגָה אַ מַעֲנִשׁ אִיז, אִיז זײַן יֵצֵר הָרַע גִּרְעֶסְעֶר, און אֲפִילוּ הִכִּי פֿאַרלאָזט אִיהֶם נִישֶׁט דָּער אִיבֶעשְׁטער, װײַל אוֹיב דָּער אִיבֶעשְׁטער װאָלט נִישֶׁט צוגֶעהאַלפֿען, װאָלט דָּער מַעֲנִשׁ נִישֶׁט גֶעקענט בִּישְׁטײַען דָּעם יֵצֵר הָרַע.

הַקָּב"ה עוֹזֵר אֶת הַצִּדִּיקִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיָּצֵה"ר

און דָּאָס אִיז װאָס עָס שְׁטײט דָּא "כִּי תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֶי ה'", און עָטִס װעט זײַן צִדִּיקִים, װעט דָּער אִיבֶעשְׁטער עֲנֹךְ הַעֲלֹפֶן בִּישְׁטײַען דָּעם יֵצֵר הָרַע, עָטִס זָאָל'טִס מִלְחָמָה הַאֲלֹטֶן קעגן אִיהֶם. און דָּאָס אִיז "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ", װאָס דָּאָס מײַנט דָּער יצֵה"ר, וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ, דָּער אִיבֶעשְׁטער װעט אִיהֶם גֶּעבֶּען אִין עֲנֻקֶּרֶע הַעָנֹט, אֲפִילוּ עַר זַעֲהֵט אוֹיִס גְרוֹס ווי אַ בֶּאָרְג, און עָס אִיז אַ שְׁׁװעֶרֶע מִלְחָמָה, און עָס װעט זײַן "וְשִׁבִּיתָ שְׁבוֹי", אַכִּי"ה"ר.

בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה נֶהָרַג עַל שֵׁם סוֹפּוֹ

"כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינָנו שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְגו' וְרִגְמוּהוּ" (כא:יח-כא). דִּי גְמָרָא זָאָגט (סנהדרין עב.) דָּער בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה װערט גֶּע'הרָגֵט עַל שֵׁם סוֹפּוֹ. װײַל דִּי תוֹרָה אִיז אַרײַן אִין זײַן דַּעַת, אַז דָּער בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה גײט אוֹיסנױצֶען דִּי גַעלֵט פֿון זײַן טאַטע, און אַז ער װעט שױן נִישֶׁט טִרְעפֿן קײַן גַעלֵט צו קוִיפֿן זײַנע תַּאוֹת, װעט ער גײַן גִּבְבִּנֵּן. װעגן דָּעם זָאָגט דִּי תוֹרָה ער זָאל שְׁטאַרבן זְכָאִי און נִישֶׁט שְׁטאַרבן חֵבֵב.

אֶת יִשְׁמַעְאֵל דָּן הַקָּב"ה לְפִי מַעֲשָׂיו שֶׁל עֶכְשָׁו

דָּאָרף מֵעַן פֿאַרשְׁטײַן, בײַ יִשְׁמַעְאֵל שְׁטײט (בְּרַאשִׁית כא:יז) "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנָּעַר וְגו' בְּאֲשֹׁר הוּא שֵׁם", און דִּי גְמָרָא זָאָגט (ר"ה טז.) אַז מֵעַן הָאָט אִיהֶם דָּן גֶּעװען וויאָזוי ער אִיז יַעֲצָט, און נִישֶׁט װאָס ער גײט טוֹהֵן שְׁפַעֲטֶער. װײַל דִּי מִלְאָכִים הָאָבן מִקְטֵרְג גֶּעװען און גֶּעזָאָגט: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, דָּער װאָס גײט הַרְגִּיעֵנען דײַנע קִינְדֶּער מִיט דָּאָרשֶׁט, פֿאַר אִיהֶם גײַסט דו גֶּעבֶּען װאָסער? אָבער דָּער אִיבֶעשְׁטער הָאָט גֶּע'ענְטפֿערט, װאָס אִיז ער

יַעֲצֹט - אַ צַדִּיק אָדער אַ רָשָׁע? האָבן זיי געזאָגט, אַ צַדִּיק. האט דער אייבעשטער געזאָגט, אײַך בין דן אזויזוי דער מענטש איז יעצט, און דאס מיינט 'באָשר הוא שם'. ווען רש"י לויט דעם איז שווער פארוואס ביי אַ בן סוֹרֵר ומוֹרֶה איז מען נישט דן וויאזוי ער איז יעצט.

גַּדְל גָּנוֹת הָאוֹכֵל רֶק לֶשֶׁם תְּאוּה

דער רמב"ן שרייבט (ד"ה בן סוֹרֵר) אז מען הרג'ט דעם בן סוֹרֵר ומוֹרֶה ווייל ער האט עובר געווען אויף 'קדושים תהי' (ויקרא יט:ב), און א זולל וסובא קען נישט דער וועג פון דעם אייבעשטער, אָבער באַמַת איז ער נישט חַיֵּב מִיתָה. אָבער דער אָבן עזרא שרייבט (ד"ה וסובא): דער בן סוֹרֵר ומוֹרֶה איז אזויזוי אַן אָפִיקוֹרוֹס, ווייל זיין גאנצע שטרעבען דא אויף דער וועלט איז נאר כְּדֵי הַנָּהָה צו האָבן פון גשמיזות. און דער תכלית פון דעם מענטש דא אויף דער וועלט איז כְּדֵי נַעֲנֻטֶּעַר צו ווערן צום אייבעשטער.

בן סוֹרֵר ומוֹרֶה נֶהְרָג כְּדֵין רוֹדֵף

מיט דעם קען מען פארשטייען, אז יעצט איז ער דאך בכלל אָפִיקוֹרוֹס, נאר די תורה שרייבט נישט אויף דעם אז מען איז חַיֵּב מִיתָה, אָבער פונדעקסוועגען ווייל די עלטערן זענען געקומען איהם זאגן שטראפרייט, האט די תורה מחיב געווען מיתה כְּדֵי איהם צו ראטעווען פון אַן עֲבִירָה. און אזוי טרעפט מען אויך ביי אַ רוֹדֵף, די הלכה איז (סנהדרין נז.) מען מעג הרגענען דעם רוֹדֵף כְּדֵי צו ראטעווען דעם נרדף. שרייבט דער רמב"ם (סהמ"צ לאוין סי' רצ"ג) דער טעם איז מען זאל ראטעווען דעם רוֹדֵף פון אַ גרויסע עֲבִירָה, ער זאל נישט עובר זיין אויף רציחה.

וועגן דעם דער בן סוֹרֵר ומוֹרֶה וואס זיין סוף גייט זיין אז ער וועט נאכלויפן מענטשן זיי צו באַגנבֿענען און אפילו אפֿשר הרגענען, האט ער יעצט שוין אַ דין פון אַ רוֹדֵף, און ער ווערט גע'הרג'עט. און דאס איז וואס שטייט אז מען איז דן 'באָשר הוא שם', דאס איז נאר ווען ער האט נישט קיין דין פון אַ רוֹדֵף. [הוספת העורף: מען קען אפֿשר צולייגען, אז ביי אַ גוי איז נישט דא קיין ענג איהם צו ראטעווען פון אַן עֲבִירָה, וועגן דעם האט ער יעצט נישט קיין דין פון אַ רוֹדֵף, דערפאר האט דער אייבעשטער געלאזט ישמעאל ביים לעבן].

(שנת תשנ"ב)

יארצייטען פון צדיקים

הגה"ק רבי יעקב קאפיל רי"ה זצוק"ל

י"ז אלול תרפ"ט

אב"ד ביזאנצער

רבי יעקב קאפיל איז געבוירען כ"ט שבט אין יאר תקצ"ח, צו זיין טאטע הגאון

רבי אברהם יחזקאל רייף זצ"ל, אב"ד באנאוויץ בעל תורת יחזקאל, א זוהן פון הגאון רבי יעקב קאפיל חריף זצ"ל אב"ד ווערבוי, בעל חדושי יעב"ץ.

דער ערשטער פלאץ וואו ער איז געווען א רב איז געווען די שטאט סאבאטיש, דארט האט ער איבערגענומען די פלאץ פון זיין שווער. מיט גרויס קלוגשאפט האט ער געפירט די קהילה אלס האט ער געטאהן בדרך שלום, ער האט זיך שטארק דערווייטערט פון מחלוקת.

עס ווערט פארציילט: אין די שטאט סאבאטיש האבן זיך די רעפארמער געשלאגען מיט די פרומע. נאך איז לעבען פון זיין שווער האבן די רעפארמער מצליח געווען צו לייגען די בימה קעגן די ארון קודש. רבי קאפיל וואס איז געווען א אוהב שלום ורודף שלום, און האט זיך געפירט מיט א געלאסענהייט מיט די מענטשן, האט נישט געוועלט דעם וועג פון מחלוקת צוריקלייגען די בימה אויף דעם ריכטיגע פלאץ. מיט זיין גרויס קלוגשאפט האט ער געטאהן אז מען זאל וועלען א פרומער ראש הקהל, מיט זיין הילף און מיט די הילף פון צוויי בעלי בתים ירא'ה, וואס זיי האבן מנדב געווען געלט, און רבי קאפיל וואס האט צוגעלייגט געלט פון זיין נדון, מיט דעם געלט האבן זיי געזונגען א טישלער, און ביינאכט האבן זיי געפירט די בימה צום ריכטיגען פלאץ. אינדערפרי ווען מען האט געזעהן אז די בימה איז אויף דעם אלטן פלאץ, האבן זיי פארשטאנען אז דער רב האט א חלק אין דעם, אבער מיט די גרויסע ליבשאפט וואס זיי האבן געהאט פאר איהם, האבען זיי געשוויגען. (מראש צורים)

ביים ערשטען וועלט-קריג איז הרה"ק מבלוז'יב אנטלאפען קיין פעסט. ער האט געשיקט זיין משמש צו רבי קאפיל איהם באגריסען, און בעטן א גמרא מס' חולין. אבער רבי קאפיל האט געזאגט פאר זיין שמש: "נעם מיין גאנצער ש"ס, דינג א וואגען און פיר די ספרים צום רבי". האט דער שמש געפרעגט: "פארוואס דארף מען איהם שיקען א גאנצע ש"ס?" האט ער איהם גע'ענטפערט: "וואס מיינסטו, ווען דער רבי איז אנטלויפען האט ער דען געברענגט די גאנצע ש"ס מיט זיך, און האט פארלוירען א גמרא חולין? ער האט דאך גארנישט מיטגענומען, נאר זיך האט ער געראטעוועט. נאר מסתמא האט ער עויסק געווען פאר'ן אנטלויפען אין מסכת חולין, און יעצט וויל ער ממשיך זיין". (מראש צורים)

דער גאון רבי משה נתן שיק זצ"ל, רב פון בודאפעסט האט פארציילט: "מיין ווייב מרת יוכבד ע"ה, איז געווען אן אייניקעל פון רבי קאפיל. ווען איך בין געווען א יונגערמאן נאך די חתונה איז מיין ווייב געגאנגען צו איר זיידע, און האט זיך באקלאגט אויף מיר, און זי האט געזאגט: "מיין מאן איז טאקע א איידעלער יונגערמאן, וואס זיצט און לערנט פלייסיג, אבער ווען איך רעד מיט איהם אויף די מאכלים פון שבת, איז ער מזלזל אין דעם, און זאגט: "עס איז נישט קיין חילוק וועלכע מאכלים דו גרייסט אן, עס איז דאך נישט תורה מסיני". דער זיידע האט מיר גערופען, און האט מיר אנגעשריגען: "יונגערמאן, מיינסטו דען אז די אידישקייט און אידישע שטיבער וואס איז ממשיך אלע דורות, האלט זיך וועגן דיין תורה? זאלסט וויסען, אז דורך די מאכלים וואס דיין ווייב גרייט לכבוד שבת קודש, און דעם דקדוק וואס די אידישע פרויען זענען געוואונט צו היטען די מסורת פון דור צו דור, דאס הייט די אידישקייט".

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מזל טבא וגדיא יאי

מע"כ הרב הגאון ר' יעקב הורוויץ שליט"א
אב"ד זרע קודש

והרה"ג ר' מאיר יצחק הורוויץ שליט"א
אב"ד לינסק

והאדמו"ר מדינוב טאמס ריווער שליט"א
והר"ר צבי אלימלך שפירא שליט"א
לרגל הולדת נינו-נכדם-בנו בשעטו"מ

מע"כ הרב הגאון ר' אלימלך יחזקאל שרגא גאלד שליט"א
אב"ד שערי חסד מאנסי

והר"ר מנחם מענדל גאלד שליט"א
לרגל נישואי נכדתו-בתו עב"ג בשעטו"מ

לידידינו הר"ר שלום אייונער שליט"א
לרגל נישואי נכדתו עב"ג בשעטו"מ

לידידינו הר"ר בעריש פרייליך שליט"א
והר"ר יצחק לאווי שליט"א
והר"ר יוסף פרידמאן שליט"א
והר"ר יוסף דוד לאווי שליט"א
לרגל נישואי צאצאיהם בשעטו"מ

לידידינו הר"ר יהושע לעפקאוויטש שליט"א
והר"ר שלמה דב לעפקאוויטש שליט"א
לרגל נישואי נכדתו-בתו עב"ג בשעטו"מ

לידידינו הר"ר משה יעקב בראדט שליט"א
והר"ר יהודה בראדט שליט"א
לרגל נישואי נכדתו-בתו עב"ג בשעטו"מ

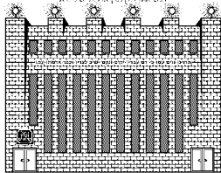
KHAL UNGVAR

HEICHAL ZICHRON KEDOSHIM

5306 16TH AVENUE

BROOKLYN, NEW YORK 11204

בית המדרש - ישיבת בית שעים
היכל זכרון קדושים
בניין קהל אונגוואר

ארכיטקט

קהל אונגוואר

היכל זכרון קדושים

בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

(718) 851-0806

הודעה משמחת

הננו מודיעים לאנ"ש ולציבור

חובבי ומוקירי התורה

שהשיעור בפרקי אבות

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בבית מדרשנו

ש"ק אחה"צ

במשך חודש אלול

בשעה 6:00